

Svojega znanja ne more nihče pomnožiti z ugibanjem, ampak le z učenjem.
Citatje "Proletarca".

PROLETAREC

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

OFFICIAL ORGAN OF JUGOSLAV FEDERATION, S. P.

STEV.—NO. 1137

Entered as second-class matter December 6, 1907, at the post office
at Chicago Ill., under the Act of Congress of March 3d, 1879.

CHICAGO, ILL., 27. JUNIJA (JUNE 27.) 1929

Published Weekly at
3639 W. 26th St.

"Proletarec" je razširjen med najrazumnejšimi čitatelji slovenskega tiska v Ameriki. Citajte ga tudi vi.

LETO—VOL. XXIV.

SPRAVA CERKVE Z VLADO V MEHIKI

LOČITEV CERKVE OD DRŽAVE OSTANE V VELJAVI

Veronauk zabranjen tudi v bodoče v vseh javnih in privatnih šolah; dovoljen je samo v cerkvah in župniščih

Vloga Amerikancev v pogajanjih

Vojna katoliške cerkve v Mehiki proti revoluciji, s čemur se označuje preporod mehiškega ljudstva, trajala je dolgo. Svoj začetek ima v letu 1822, ko je bila sprejeta postava, katera je vladu dovoljevala konfiscirati cerkveno fonde za državne potrebe. V vojni z Zed. državami l. 1846 je predsednik Gomez izdal odlok za osvojitev cerkvenih posestev, na katera naj bi se dobilo posojilo v vsoti 8,000,000 pesov (okrog \$4,000,000). Reformacijske postave, ki jih je cerkev vzela za vojno napoved, pa so se začele l. 1861 pod režimom mehiškega revolucionarja Benito Juareza, ki je uspešno odijal intervencijo evropskih sil ter preprečil nakane monarhistov, ki so poslali v Mehiko avstrijskega Maksimiliana, da postane njen cesar. Juarez, ki je bil po krvi Indijanec, je videl, da Spanci in drugi tuji izrabljajo Mehiko zato, ker je njeno ljudstvo prenevredno, da bi se znalo osamosvojiti ter se uspešno braniti. Vsled tega je svojo revolucijo naperil predvsem za duhovni preporod domačinov, kar je pomenilo boj proti katoliški cerkvi, ki je bila s svojimi importiranimi duhovniki iz Španije dekla izkorisčevalcev ter pomočnica vladajočim pri poneumnjevanju ter zasuževanju ljudstva.

Mehiška ustava beleži iz revolucionarne dobe mnogo kritičnih postav, ki pa so ostale dolgo največ na papirju. L. 1873 so prišle pod predsednikom De Tejada v ustavo reformacijske postave, ki so med drugim določale ločitev cerkve od države, ukinjenje samostanskih redov in več drugih načrdb, ki so imele namen omejiti ogromno moč in vpliv cerkve nad duhovnim in telesnim življenjem mehiških peonov. Te določbe so bile znova proglašene veljavним po revolucijah l. 1917, ko je bil predsednik republike Venustiano Carranza. Ob enem je bila sprejeta postava, ki je prepovedala veronauk v šolah. Callesova administracija pa je l. 1926 uvedla še določbo, da se morajo duhovniki registrirati pri civilnih oblastih v svrhu, da bodo te vedele, koga držati odgovornim za upravljanje cerkvene imovine, ki spada nominalno državi. Mesec avgusta 1926 je cerkev v Mehiki skozi svoje predstavnike izjavila, da se tem določbam ne bo pokorila, in od tedaj je proglašila svoj bojkot vlad in ob enem je začela z intrigami svetovnega značaja, s katerimi je hotela izposlovali ameriško intervencijo. Ljudstvu je sporočila, da ne bo več delila zakramentov v cerkvah, pač pa samo v privatnih stanovanjih. Prišle so hude "sibe božje", in verno ljudstvo je na prigovaranje duhovnikov začelo misliti, da jih je priklicala brezbožna vlast. Mehiko gospodarstvo je trpel ogromno škodo. Duhovniki so s pomočjo raznih "generalov" podvzemajo-

li, ali pa podpirali revolte, med tem ko so bili lokalizirani upori verskega značaja dnevi do dodek. Vlaki so bili napadani, potniki pomorjeni in oropani. Novoizvoljeni predsednik Obregon je bil umorjen od verskega fanatika, katerega je našvduševala za njegov čin neka samostanska prednica. Stotine ljudi na obeh straneh je bilo poklanjih.

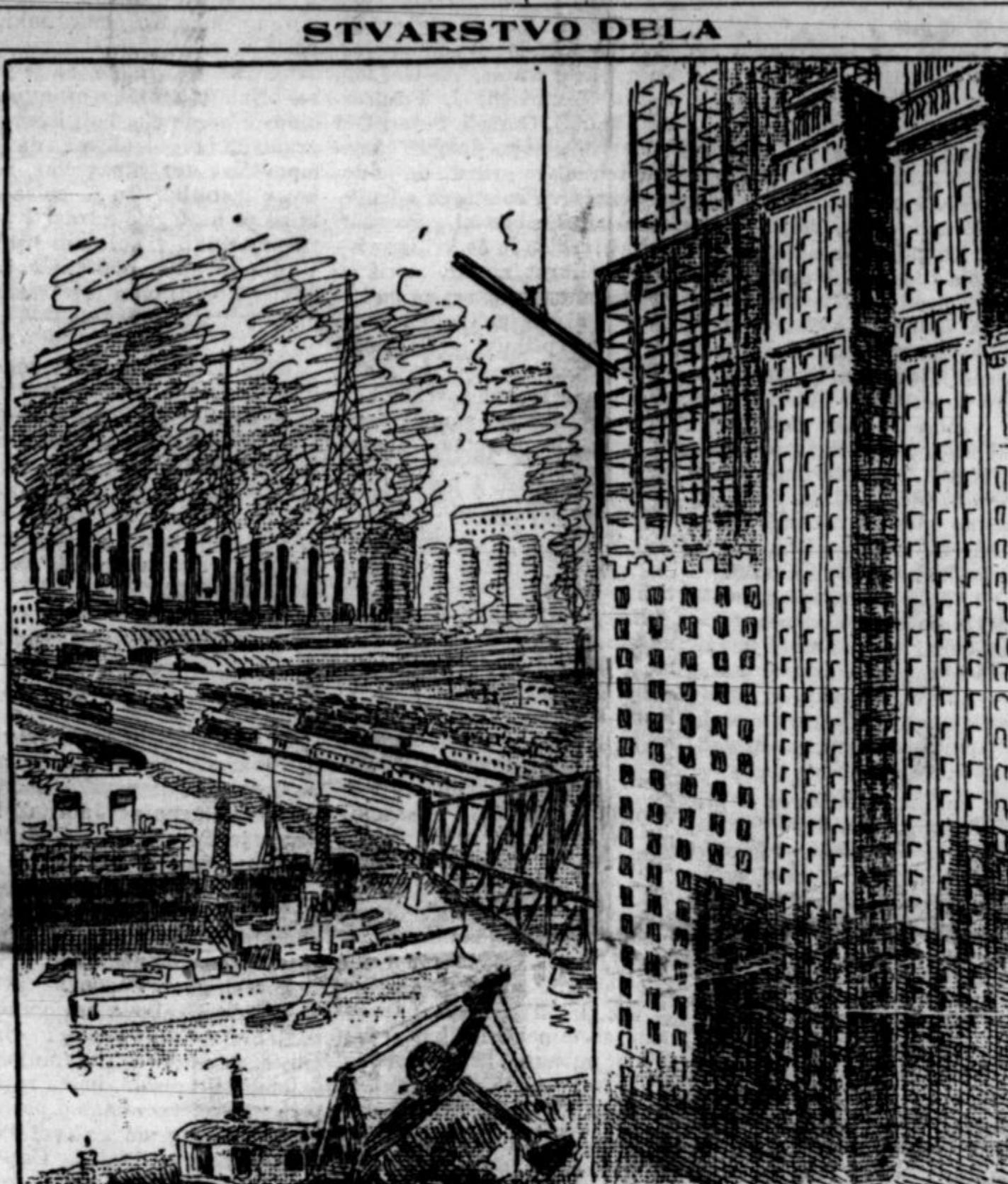
Pod provizoričnim predsednikom Emilio Portes Gilom so se začela pogajanja za spravo. Javnosti je bil doseženi sporazum sporocen v mehiškem glavnem mestu dne 21. junija. Potrdil ga je tudi papež. Dolga med drugim, da ločitev cerkve od države ostane, in tudi zakon glede registracije duhovnikov ostane v veljavi, s to razliko, da bodo višji cerkveni svečeniki odločevali, kateri duhovniki naj se registrirajo za odgovorne funkcije.

Veronauk v ljudskih in privatnih šolah je prepovedan tudi v bodoče, dovoljen pa je v cerkvah in striktno cerkvenih zavodih, ki pa ne smejo imeti značaja ljudskih šol, v katerih se poučujejo tudi drugi predmeti. Državni upravniki cerkve so dobili nalog, da vzamejo inventar ter cerkev izroče v upravo duhovščin, ki bo v njih obnovila versko službo. Skofje, ki so vodili pogajanja za cerkev, so izjavili, da se bodo verniki v bodoče ravnili po ustavi, toda prizadevali si bodo z ustavnimi metodami izvajevati spremembno konstitucijo v toliko, da se reši sedanjih restrikcij. Pri pogajanjih je veliko posredoval amer. poslanik Morrow ter ameriška katoliška duhovnika Edmund A. Walsh in John J. Burke, katera je delegirala za svoja pooblaščenca vaticano. Morrow je posredoval v interesu ameriških industrialcev in finančnikov.

Pogodba ne ugaja ekstremnemu krilu mehiških svobodomislecev, niti ne cerkvi. Slednja jo je sprejela, ker ji ni kazala drugače, vlasta pa, ker je cerkev izprevidela, da zmaga docela ne more in je bila pripravljena mnogo popustiti, kar l. 1926. ni hotela. Za nadaljnjo odvetje cerkvenega vpliva je potrebno več šol, kajti le izobraženo ljudstvo bo znalo prisiliti cerkev, da se povspne iz srednjeveških nižin na modernejše stopnje.

ČEMU

se tolkokrat v raznih krogih pojavlja želja, ali prerojanje, da Proletarec vsak čas preneha? Vi, ki ga čitate, ki mu sledite, ki agitirate zanj, odgovorite na to željo nasprotnikov Proletarca s povečano agitacijo za svoj list.

Copyright, 1929, by The Chicago Tribune. McCutcheon.

Velika mesta, industrija, prometna sredstva,—vse je plod umskega in fizičnega dela. Ogromna, neprecenljiva

so bogastva, ki jih ustvarja delo. In pride čas, ko bodo plodovi služili onim, ki jih ustvarjajo.

NORMAN THOMAS KANDIDIRA ZA NEWYORSKEGA ŽUPANA

Velika socialistična kampanja v teku

Socialistična stranka mesta so ji bili uradi odvzeti, njend New York je izven milWAUKE časopisje uničeno in s pregaedina, ki je politično močna, ob njeni ter provokacijami so ji enem pa v prošlih par letih načloma napreduje. V lanskih predsedniških volitvah je odala izmed vseh strankih postojanu proporečno največ glasov za socialistične kandidate.

Newyorški socialisti imajo teden "New Leader", ki je eden najboljši urejevanih delavskih listov v Zedinjenih državah in velja za strankino centralno glasilo. Peoples House, kjer so socialistični uradi ter Randova šola socialnih znanosti, je ustanova, ki daje stranki velike možnosti za razmah, ob enem vzgajaju agitatorje, ki razumejo gospodarske probleme ter znanstveni socializem.

To leto bodo v največjem ameriškem mestu občinske volitve. New York je tradicionalno pod kontrolom najbolj koruptnih političnih mašin, kar jih pozna ta dežela. Znana je pod imenom Tammany in predstava demokratične stranke. Paradiša dostikrat z radikalnimi gesli, toda v praksi je vedno na strani velikih korporacij in njeni mestni uradniki so zapleteni v vsakvrsten graft, ki sega v milijone dolarjev.

Socialistična stranka je bila že zastopana v mestnem svetu in v zakonodajni države New York, toda v medvogni histeriji (Nadaljevanje na 7. strani).

PROGRESIVNA DELAVSKA AKCIJA ZA PREOBRET V AMERIŠKEM UNIONIZMU

Organizirano borbo proti tak-tiki vodstva A. F. of L. so podvzeli socialisti in napredni voditelji unij.

Mnogo zanimanja vzbuja organizacija progresivnih uniskih voditeljev in socialistov, ki je bila ustanovljena na konferenci v New Yorku prve dneve junija. Izmed odgovornih članov socialistične stranke so v njenem odboru James H. Maurer, Norman Thomas in James Onéal, razen teh pa so člani socialistične stranke tudi mnogi reprezentanti unij. Zastopane so skoro vse. Naloga te organizacije je, širiti v uniji kampanjo militantnega delavskega unionizma, in pri tem pobijati onega, ki ga zastopa eksekutiva Ameriške delavske federacije pod intelektualnim vodstvom Matthew Wolla.

Tako združenje delavskih vodij in učiteljev z naprednimi in socialističnimi tendencami je bilo nujno potrebno, ako hočemo, da ameriški unionizem dočela ne razpadne in bi životlinje še v nekaterih mestih v krožku stavbinih, tiskarskih in drugih izučenih delavcev. Toda ker je A. D. F. oslabljena že v splošnem, se sile kapitalizma zaganjajo tudi v te navidezno močne postojanke ter jim izpodbijajo tla, medtem pa oficielna birokracija A. D. F. ljubimkuje s kapitalisti na raznih "prijateljskih sestankih" in pa v organizaciji, ki operira proti delavstvu pod lažnjivo prijateljsko masko "Nat'l Civic Federation". Vzezi industrije se je že v veliki meri posrečile približati uniji Ameriške delavske federacije mišljenu in modelu, v kakršnem operirajo kompanijski uniji.

Samo okrog 5 odstotkov ameriških delavcev je v strokovnih organizacijah. To je zaslužna okorele taktike vodstva A. F. of L.

Kakšne metode priporoča Konferenca za delavsko progresivno akcijo, da se temu odpomore? V prvi vrsti, ona bo sistematisirala vzgojevalno kampanjo med članstvom unij, da se ga pridobi za takto, kakršna je v interesu delavstva potrebna. Preobrat v ameriškem unionizmu mora priti z umorom.

Burne so bile razprave o otroškem zavetišču, ki ga ima H. B. Z. v Des Plainesu, Ill. Z upravo in drugimi stroški stane članstvo že nad tri sto tisoč dolorjev, otrok pa je v njem le okrog petdeset. To so torej naravnost ogromni stroški, in če so v SNPJ. kaj kmalu oživejo akcijo za zavetišče, naj se odgovorni funkcionari napak, ki jih je storila pri podobni ustanovi HBZ. Opozicija je kritizirala upravo, sirotišča, ki ima uradni naslov "Dječji Dom", izdatke in pa ves početek te akcije. Dasi ni nihče posebno živo zagovarjal način zgradbe, ali vodstva, je bil predlog, da se posestvo prodai in s tem zavetišče za otroke ukinje, poražen z veliko večino.

Mnogo buke je bilo o predlogih glede veronauka v otroškem zavetišču. Progresivi vseh struj so bili za ukinjenje pouka o veri v zavodu članstva Zajednice, medtem ko so bili kolaši večinoma za predlog, da se malčke poučuje naprej "v

(Nadaljevanje na 5. strani).

NAZADNJAŠKI LONDON

Cetudi je London veliko mesto, je v primeri z ameriškimi vendar zelo starokopiten. Skozj celo leto je bilo v Londonu samo 18 umorov, in roka pravice je zasegla vse morilce. Sedem jih je vsled strahu pred kaznijo izvršilo samorom, ostali pa so prejeli kazen od sodišča. Toliko umorov, kakor jih ima sedem-milijonski London, ima v enem letu skoraj vsake večiščko predmestje, da o Chicagu niti ne govorimo.

KDOR SMATRA,

da mu Proletarec s svojimi poročili in komentarji dela krilico, lahko odgovori ali argumentira v PROLETARČU

feranca za progresivno delavsko akcijo naglaša, da je nasprotna dualnemu unionizmu in vsled tega obsoja dualni unionizem komunistov, s katerim so napravili delavstvu mnogo škode. K. P. P. A. hoče, da se unije ne cepijo, nego da se jih pripravi za združenje po industriah, da se jih pridobi za organiziranje širokih delavskih množic, ne pa, da se jim zapira vrata, in da začne v politiki delavsko mislit in delati. Kon-

Glasovi iz našega Gibanja

DOPISI

O NAŠIH KOFERENCAH.

Cleveland, O.—Kakšno važnost imajo konference JSZ? Odvisno je od zborovalcev. Ako se hočemo pečati z zadevami, ki so za naše delavsko ljudstvo življenskega pomena, ako se ne obotavljajo "umešavati se v druge organizacije", tedaj so konference JSZ lahko nadvse živahne ter življenskega pomena. Na njih so zastopane v splošnem poleg klubov JSZ še društva naprednih jednot in zvez ter delavske kulturne organizacije. Njihov delokrog je bolj splošen kot pa je delokrog povprečne podprtne organizacije.

Ohijska konferenca JSZ, v kateri so zastopane pridružene organizacije v okrožjih Cleveland, Barberton, Girard itd., bi lahko igrala mnogo važnejšo vlogo kot jo sedaj, če se bi zavezeli v tem smislu tisti, ki so v njenem vodstvu, odnosno vsi tisti, ki so zanje odgovorni. Toda prevečkrat se dogodi, da pridemo skupaj in začnemo z razpravami brez zavesti, da smo odgovorna organizacija, kateri pripada vodstvo v javnem življenju našega delavstva.

Na konferenci JSZ dne 26. maja v Barbertonu je bilo zastopanih šest društev SNPJ, eno z SSPZ, ter štirje klubi. To je že precej, ni pa bilo to zborovanje po zanosu ono kar bi lahko in moralno bilo. Udeležba je nekoliko trpelna tudi vsled tega, ker je bilo nekaj tistih, ki navadno prihajajo na zborovanja, zadržanih vsled konvencije SNPJ.

Razprave so se razpletale na več okrog agitacije za Proletarca, toda vedno dobimo izvod v tem, da naj urad JSZ začne pozivljati naš pokret ter

nost. V Angliji niso zgradili delavske stranke s poročili o brezbrinosti ljudstva, nego z vztrajnim delom. Enako so bile zgrajene delavske stranke ter ustanove v vseh drugih deželah, in če hočemo, da bomo imeli delavsko socialistično stranko takoj, močne liste in razne ustanove, jih moramo zgraditi s SVOJIM delom.

X. X.

IZ "TIHEGA" PUEBLA.

Pueblo, Colo.—Iz naše naselbine nihče več ne piše v Proletarca, niti se ne poroča o naši naprednosti, ne o naših prepričilih: Old Timer je utihnil in ga že dolgo ni na plano z dopisom. Zadnjič mi je rekel, da ga ne briga nobena stvar več. Farmer Stonic je tudi taho—kajpak, farmerji so zdaj zelo zaposteni.

Pri nas je tako, kakor malo: zadovoljni smo, da imamo delo (tako pravijo), in pa, kadar naš Ciril priredi v Ellerjevem parku "June Frolic"; tedaj se naše denarnice odpravijo segajo vanje ter mečejo dollarje za faro. To je naš napredok, drugega nočemo.

Nedavno sem govoril z nekim revolucionarnim faranom-komunistom. Cital je "Am. Slovenca". Pa sem ga nagovoril: "Daj prijatelj, naroči se tudi na Proletarca." Nič ni prisel v zadrgo nego je naglodovnil, "o ja, da bi postali v Chicago se bolj rejeni." Nato je pravil, da Proletarca nočemo, ker je v razrej list. "Socialisti ste vsi od vrata!" Take in enake odgovore dobijo človek, ako hoče pomagati ljudem iz teme ter jim kaže pot na solnce.

Pred več dnevi, ko smo šli z dela, mi je rekel en delavec: "Slabo je, slabo, priganjajo nam, potem pa dobimo za naročilo neprostovoljne počitnice."

"Zakaj pa glasuješ za demokrate?"

"Ali naj glasujem za socialiste, da vržem svoj glas proč?" Odvrneš mu, da ako bi vši takto enolično mislili ter se držali starih nazorov, bi bili ljudje še vedno v dobi jamskega človeka. Ampak starina tega ne razume, pa misli, da fana-tizira. V odgovor nam pravijo, da naj le preuredimo svet, ampak ga ne bomo, ker ga ne moremo, če pa bi ga lahko, ne bi hotel, ker je vsak samo zase in socialisti se od drugih nič ne razlikujejo.

Ali se da pomagati delavcem iz močvirja neznanja? Težko. Kdor hoče kaj vedeti, se mora učiti, delavec pa se pouka branii. On se sicer prav lahko jezi, toda težko se uči. Pa se tudi noče, ker ga pri delu toliko zmučijo, da mu ni, da bi kaj globljega razmišljaj.

Vidiš, tako je med nami, dragi urednik "Proletarca".

Gledam, govorim, argumentiram in premišljujem. pride na-krog teden, in dobim novega "Proletarca". Gledam, citam in si mislim: Kakšno bi bilo duševno stanje slovenskega delavstva v Zedinjenih državah, če ne bi bilo Proletarca? Kako bi izgledalo v našem javnem življenju, če ne bi pred 24 leti ustanovili Proletarca, ki orje in orje! Bojevniki, katere je vzgo-

jil, stoje na braniku resnice, poštenja in socialistične misli. Težak je ta boj in nikoli poplačan. Ampak ako je človek v njemu kot človek—ne kot klečplazno bitje—tedaj dela z želah, in če hočemo, da bomo more kaj storiti za skupno dobro stvar.

Jaz sem član "Orla". To je pueblsko društvo SNPJ, s št. 21. Pri "Orlu", kakor v drugih društvenih SNPJ, imamo člane, ki se zanimajo, ki se ne zanimajo, ki pazio, ki ne pazio, in pa take, ki se jeze, kadar jih malce potiplješ.

Na zadnji seji, ki je bila razdelena naših delegatov več ali manj javnega značaja, so sli očitki sem pa tam. Kako je potekala konvencija? Clanom v splošnem ne po volji. Delegata sta pojasnjevala. Pojasnila sta tudi, da so se nahajali pri gl. predsedniku naši glasoviti za delegate s februarjskih volitev zaeno z nekako zaprte izjavno, kar je bilo izročeno poverilnemu odboru. Kako otroče je tako mečkanje! Kaj nista imela naša delegata poverilnic, na katerima je bilo jasno označeno, da sta bila izvoljena meseca marca? Mar je kdo v Chicagu misil, da bo poslana nazaj? Če tam niso gojili takih upov, tukaj so se tisti, ki so trošili po nepotrebem denar za poštnino, tolazili, da nekaj bo le ostalo. Pa ninič. Ako bi bili nekateri ljudje opozicionalnega kova malo bolj parlamentarni, pa bi veliko več izvojevali.

Se ena neprjetna reč je prislala naokrog. Morali so poročati o nji na seji, prišli so glasovi že pred sejo—raznesla se je kakor po radiju. Okrog gl. urada goji par ljudi misel, da se iz koritca lahko poljubno zajema. Pa so računalni sodo, ki so jo kupili otrokom v Pueblo, ali vožnjo na Pikes Peak, in še za mnogo podobnih reči. Za nas je nastalo vprašanje, če naj imajo samo eni člani tak prilegij, ali tudi drugi, dokler bo kaj v našem štirimilionskem skladu. Poznam J. Hočevarja, ki ni eden zadnjih v prizadevanjih koristiti jednoti. Storil je zanje precej korakov in tudi kak "badelček" sode je že ku-pil v agitaciji zanje. On seveda ni edini. Omenjam ga, ker vem, da jo je lansko leto mahnil pes iz Mannitoua na Pikes Peak. Pomislite, devet milijonov vrha, devet milij navzdol, mani tudi on upravičen predložiti račun glavnemu uradu SNPJ?

Če ga sme en član, čemu ne drugi? Culi smo o teh računih precej, in nam se čudno zdi, kako je res, da so eni zaračunavali stvari, katero so jimi rojati zastonj poklonili, oziroma jih po bratsko pogostili, potem pa se ti vrnejo v Chicago, in—alo—račun za sodo, hotel, trin-gelt, hrano itd.

Zelo bi ustregli članstvu, če bi šli računi v zapisnik, kateri so bili poročani konvenciji. Kdo je kriv, da niso objavljeni? To so bila vprašanja članov, in je še vprašanje. Argumentirali smo tudi o "žutih", ki so preskočili vsled svojih pretiranih računov v zavetje "progresivnega" tabora, in bilo je zanimivo, kako so se eni progresivi branili svojih najnovijih pristašev—toda kaj hočemo, bili so na listi progresivcev in so sprejeli nominacije od njih.

Drugače, pravijo, da ste se na konvenciji prav dobro imeli. Eno rečem, ko sem se v razprave in v ljudi, ki so učestovali v njih, docela poglobil: Ce bi Proletarec ne stal na braniku principov in načel Slovenske narodne podporne jednotne, na katerih je bila zgrajena, bi že več let nazaj krenila na druga pota in ne bila bi več prava med prvimi. Mi—njeni člani—nepristranske, "nepolitične" in tako dalje? Kako morejo ti ljudje tako vztrajno trditi nekaj kar sami vedo, da ni resnično, to mi ne gre v glavo:

Član "Orla".

TEŽKOČE DOPISNIKOV IN DRUGO.

Collinwood, O.—Približno leto dni je tega, ko sem začel poročati v Proletarca o aktivnostih ter novice iz Collinwooda. Biti dopisnik delavskoga lista ni hvaležno delo, kar lahko pritrdirjo vsi, ki so kedaj do pisovali ali še dopisujejo. Med dopisniki, ki pridejo v to vrsto poročevalcev—kritikov, navajam pred vsem imena kot so Nace Žlembberger, John Kobi, Fr. Klun, A. Zornik, J. Terčelj, Fr. Podboy, A. Vidrich, Jos. Snay, Langerhošč, A. Garden, Zorko, Siskovich, J. Frances, Kralj, Radelj, Goršek, Solar, Old Timer in mnogo drugih. Vsakdo teh lahko pritrdiri, da je do pisovanje v Proletarca zdrženo z neprjetnostmi. Poročati moraš resno in če kritiziraš kar dostikrat moraš, storis to kot zaveden delavec, ne pa kot človek, ki vse pohvali zato da se vsem prikupi. Dopisniki

boš vztrajal in ako si na poti reznic, napredka ter pravičnosti, boš koncem konca tudi zmagal. Zmaga v tem slučaju je vedno na tvoji strani.

Včasi mi kdaj pravi, čemu ne neham z dopisovanjem, češ, "saj te bodo še nabili!" Dokler sem v pravem, se mi ni bat, v napadih pa se bom branil, kar se lahko branim v listu. Da bi nehal, ko sem enkrat začel, ne morem, četudi si človek misli ob momentnih utrujenosti, da bi rad nehal. Ko začneš enkrat poročati, moraš iskat novice in drugo, kar je vredno, da se po ve. Naleti pri tem na mnogo hinavščine, in čim bolj iščeš po gradivu, bolj uvidevaš, da je lopovščine ter hinavščine več kot v izobilu. To je bolezen, ki se jo najlaglje zdravi s poslednjo kritiko v poštenih listih. V dopisovanju bom vztrajal, dokler kdo drugi v tej naselbini ne prevzame to delo.

Glasba nas pomlaja. Poslušaj dimo ter damo svoji organizaciji več življenja.

Drugov važno vprašanje za klub, važno vprašanje za stanove, ki goje glasbo, in prihajajo na njihove priedbe, mladih članov. Tisti, ki imate kajti s tem dajemo onim, ki odrasle otroke, priporočite jim, nas razveseljujejo, veselje do da postanejo člani naše stranice, kar znači v bodoče še ke. Charley Dermes naj ne bo edini izmed mlajše generacije, ki je v naših vrstah. Ako smo mi že bolj za med veterane, skrbimo, da prevzamejo delo mlajše moči.

Uradniki, ki ste prevzeli ustrede in s tem odgovornost, zavedajte se, da je tudi komponist. Mr. John Ivanush je igral pod vodstvom slavnega skladatelja Franz Leharja, ki je komponiral "Veselo vdovo", med nami v Ameriki bolj znana pod imenom "Merry Widow", nadalje "Gypsy Love" in več drugih znamenih kompozicij. Bil je dober učenec, zato je v Collinwoodu in Clevelandu lahko privedel kaj boljšega, ker je Ivanush, aktiven med nam.

Potreben je tudi sposoben režiser, in to je naš Vinko Coff.

Sedaj govorim o operetah in bodočem prihodnjem sezono gotovo zrežiral.

Enkrat sem bil na njihovi vaji, pa je bil tam tudi John Grošelj. Vprašam ga, ako tudi v Ameriki bolj znana pod imenom "Merry Widow", nadalje "Gypsy Love" in več drugih znamenih kompozicij. Bil je dober učenec, zato je v Collinwoodu in Clevelandu lahko privedel kaj boljšega, ker je Ivanush, aktiven med nam.

Plačujte članarino! Ne odlašati cele meseca ali celo leto, nego odračunavajte jo sproti.

Za klub je častno, ako more posiljati poročila o svojem stanju uradu JSZ. vsak mesec v lepem redu.

Ne pozabite, da bo prihodnjem sezona v nedeljo 14. julija do-

poldne.

Lovrenc Frank, zapisnikar.

"BLOKI" V PODPORNIH ORGANIZACIJAH.

Diskuzija v klubu št. 1 J. S. Z. Chicago, Ill. — Redna seja klubu št. 1 se vrši v petek 28. junija v dvorani SNPJ. Na sprednu običajnosti, poročila o klubovih aktivnostih, finančno poročilo itd., po končanem dnevnem redu pa sledi diskuzija o gornjem predmetu.

Cemu bloki v jugoslovanskih podpornih organizacijah, kdo je odgovoren za njene skupnega z delavskimi problemi, oziroma v čem in kateri so delavstvu nasprotni—je nekaj vprašanj, na katera bomo lahko odgovarjali v tej razpravi. Nadalje, ali so grupacije v takih organizacijah njim v korist ali v škodo? Če v škodo, kaj je treba storiti, da se jih omeji, ali če mogoče odpravi?

Člane in članice, ki se niso napravili s tajnikom obračuna za poslane jim vstopnice od naših prejšnjih priedeb, prosimo, da vprašajte našega tajnika ter zapisnikar, da store to na tej seji v svrhu, da bodo naši polletni računi podljati čim točnejšo sliko klubovih dohodkov v tej polovici leta.

Iz istega razloga želimo, da člani poravnajo članarino, ker bomo na ta način izkazovali toliko več dobro stojecih članov. Privedite s seboj nove kandidante v klub.—P. O.

Koliko je slovenskih in drugih trgovcev, ki trgujejo z vsemi našimi naselbini, ki oglajajo "Proletarca"?

KAJ BOMO S KLUBOM V BARBERTONU?

Barberton, O.—Klub JSZ v Barbertonu poslednje mesece ni aktiven kakor bi moral biti in pri mnogih članih se opaža brezbrinost in toliki meri, da postaja klubovnemu obstanku nevarna.

V nedeljo 14. julija ob 9:30 dopoldne bomo imeli v dvorani druš. "Domovina" sejo, na katero ste povabljeni s tem dopolnilom. Udeležite se je gotovo.

Klub, ki hoče biti delaven, mora imeti aktivne člane. Samo tajnik ter zapisnikar ne zadoščata. Za sejo mora biti vsaj pet članov. Prošle mesec sej nismo imeli, kar je za takoj naselbino kot je naša zelo lastno izpričevalo.

Dne 26. maja smo imeli konferenco JSZ. Udeležili se je ne od takoj niti ena tretjina članov pa tudi od društev Izobraževalne akcije JSZ. Celo tisti, ki so bili izvoljeni za zastopnike, niso prišli vse na zborovanje. Tako ne bomo mogli naprej, zato je čas, da se zbu-

ta obetata vsak svoj koncert.

Za prihodnjo jesen nam zborovanje obeta vsak svoj koncert.

Na konferenci smo imeli konferenco JSZ. Udeležili se je ne od takoj niti ena tretjina članov pa tudi od društev Izobraževalne akcije JSZ. Celo tisti, ki so bili izvoljeni za zastopnike, niso prišli vse na zborovanje. Tako ne bomo mogli naprej, zato je čas, da se zbu-

ta obetata vsak svoj koncert.

Na konferenci smo imeli konferenco JSZ. Udeležili se je ne od takoj niti ena tretjina članov pa tudi od društev Izobraževalne akcije JSZ. Celo tisti, ki so bili izvoljeni za zastopnike, niso prišli vse na zborovanje. Tako ne bomo mogli naprej, zato je čas, da se zbu-

ta obetata vsak svoj koncert.

Na konferenci smo imeli konferenco JSZ. Udeležili se je ne od takoj niti ena tretjina članov pa tudi od društev Izobraževalne akcije JSZ. Celo tisti, ki so bili izvoljeni za zastopnike, niso prišli vse na zborovanje. Tako ne bomo mogli naprej, zato je čas, da se zbu-

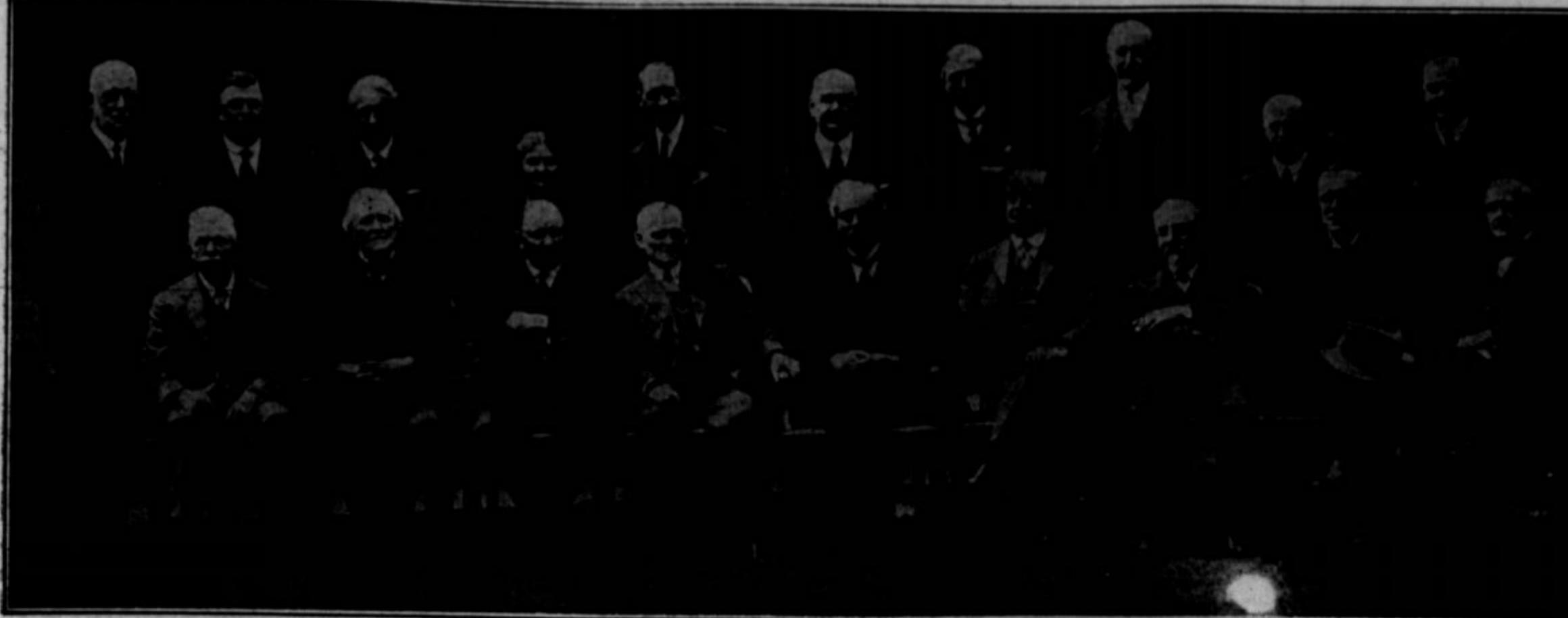
ta obetata vsak svoj koncert.

Na konferenci smo imeli konferenco JSZ. Udeležili se je ne od takoj niti ena tretjina članov pa tudi od društev Izobraževalne akcije JSZ. Celo tisti, ki so bili izvoljeni za zastopnike, niso prišli vse na zborovanje. Tako ne bomo mogli naprej, zato je čas, da se zbu-

ta obetata vsak svoj koncert.

Na konferenci smo imeli konferenco JSZ. Udeležili se je ne od takoj niti ena tretjina članov pa tudi od društe

ČLANI NOVE ANGLEŠKE DELAVSKE VLADE

MINISTRSTVO, KATEREMU JE POVERJENA VLADA VELIKE BRITANIJE. Od leve na desno, prva vrsta spodaj: J. R. Clynes, Lord Parmoor, J. H. Lansbury, A. V. Alexander, G. Trevelyan, Margaret Bondfield, Lord Thomson, T. Shaw, A. Greenwood, N. Buxton, W. Graham in W. Adamson.

DOPISI

IZ KANSASA.

Samomori se množe. — Hiranje tukajšnje premogovne industrije. — Križarska vojna proti butleganju. — "Plavi zakoni".

Arma, Kana. — Značilno je, da se v premogovnem okrožju Kansasa med našimi rojaki samomori naglo množe. Pred 10. ali 15. leti je bilo to nekaj zelo redkega. Vzroki so različni, toda v glavnem so si zelo podobni. Delavec, ko postane star, izgari in bolehen, je v večini slučajev brez zadostnih sredstev za preživljvanje, in v takem stanju v napotje sebi in drugim. Ce je še sposoben za kako delo, ga ne dobi, ker je mladih, krepkih moči več kot dovolj na trgu. In tako se tak človek vleče s svojimi duševnimi mukami iz dneva in dan, dokler ne poseže po skrajnem sredstvu ter si pretgra nit življenja. V približno enem letu je bilo med tukajšnjimi Slovensci osem samorov.

To je huda obsooba današnjega kapitalističnega sistema. Namesto, da bi delavec, ki je pustil vse svoje moči pri delu za dobicek drugih, živel v miru tistih par dni v starosti in onemoglosti, postane breme sebi in svojem. Toda v tej deželi smo še daleč od splošnega zavarovanja delavcev za stare in onemoglost.

Hudo so pri tem prizadete naše podporne organizacije. Statistika izkazuje, da umrljivost vsled izčerpanosti članov ter samomorov naglo narašča. Kadar pa kdo omeni, da naj bi naš jednote in zveze sodelovali z drugimi delavskimi organizacijami, ki se bore za izboljšanje položaja delavcev, kar vključuje tudi agitacijo za socialno zavarovanje delavcev na starost, v slučajih onemoglosti in brezposelnosti, se pa vedno dobe "progresivci", ki zavpijejo, "ven s politiko!"

Premogovniška industrija v Kansusu vidoma nazaduje, ozroma pojema. Na zimo še nekoliko okreva, v poletju pa je slabše od leta do leta. Ce se izvzame Western Coal Co., ki zaposljuje v svojih petih rovih okrog 1,300 delavcev in obratuje po tri do štiri dni na teden, so vsi ostali rovi do malega zaprti. Mladina se seli v velika mesta, največ v Detroit in Chicago, kjer si išče delo v drugih industrijskih. Trgovina v tukajšnjih mestih in še tisto malo industrije kar jo je v bližnjem Pittsburghu, je v slabem položaju. Trgovina kakor obrt ter delavnice v teh krajih so odvisne od premogovniške industrije. Ce ne obratuje, rudarji nimajo zaslужka in trgovine ter obrtniki ne dobe naročil. V proših par letih je v tem okrožju bankrotiralo osem bank, ki so sedaj v likvidaciji. Izgubili bodo največ mali vlagateljji. Tudi bankroti v raznih drugih podjetjih so dnevni pojav. Električna cestna železnica, ki je vezala vse slovenske naselbine v okrajih Crawford in Cherokee, je sedaj popolnoma prenehala s prevažanjem pot-

nikov, razen med Pittsburghom in Frontenacom.

IZLET DRAMSKEGA ZBORA "NADE".

Chicago, III. — Hrvatski dramski zbor "Nada", ki je odsek Jugoslavenskog Prosvetnog Udrženja, priredi svoj izlet (piknik) v četrtek 4. julija v Red Gate Grove v Willow Springs, III. (Sterzinarjev vrt.) To je drugi piknik "Nade", ki ga bo obdrževala vsako leto 4. julija. Vstopnina v predprodaji je 35c in pri blagajni 50c. Zabava na izletnem prostoru se prične ob 10. dopoldne. Na sporedbo bodo razne sportne in druge zabavne igre ter tekme; v paviljonu, ki je bil zgrajen letos, bo igral dober orkester. — **Odbor.**

ZVONKO NOVAK USTANOVLA LIST V PUEBLU.

Pueblo, Colo. — Tu je že dalj čas Zvonko Novak, notoričenega slovesa, ki deluje za obnovovo pokojnega "Glasa Svobode" v Pueblu. Ustanovljen je bil tukaj, pa naj mu da Pueblo znova življenje, pravi njegov bivši pogrebni, ki ne ve, da kar je obsojeno smrti, ne bi moglo živeti, neglede kako rabi pulmometer.

Z. Novak je svoječasno ustavil tednik v Pittsburghu, Pa., kakor ga sedaj skuša tukaj. Podvzetje je propadlo po nekaj mesecih in rojaki, ki so dali stotake, so se zanje "obrisali". V Chicagu se je Z. Novak veliko zadolžil s posojili za vzdrževanje "Glasa Svobode" in tudi tam so rojaki ob denar. Isto se bi zgodilo tukaj, če bi Zvonko dobil kaj ljudi, da bi ga finančno podprt.

Prece na roko mu gre Martin Kočevar, toda samo ta mu ne bo mogel nuditi dovolj velike pomoč, pa četudi bi izdali le nekaj števil. Z. Novak tudi pripoveduje, da bo odpril odvetniško pisarno. Izvedel sem, da obljubuje od tukaj mnogo dopisov v Prosveti. Nekje se je nekdo zaupnil povalhil, da je Zvonko napisal fajn dopis za "Prosveto". Za dopisnika na Zvonkovem dopisu se je podpisal Martin Kočevar. Kdor bo njegov dopis bral v Prosveti, naj torej ve, da ga ni pisal tisti, ki je podpisan, nego bivši član Zvonko Novak, ki izrablja lahkonverga Martina za svoje orodje.

H koncu priporočam tistim rojkom v Pueblu, ki imajo preveč denarja, da naj ga šenkuje Z. Novaku, za protiuslužo, da ni pametno, da se plave zakone tako strogo izvaja, kajti ljudstvo hoče ob nedeljah tudi nekaj zabave, pa nosi grošček, kjer jo dobi, to je, v Missouri, namesto da bi ostalo doma. Toda reverendje ter hi navsko pobožne ženice pa pravijo, da "pregrebena" veselja ni ljudstvu prav nič potreba, in ce si ga vzliz temu privošči, naj zato odgovarja Missouri, naš Kansas pa ostane čist. Kako že se glasi tista storija, ko je Ribničan navadil konja jesti smrečje?

Anton Šular.

V NAJEM SE ODDA ena ali več sob. Zelo pripravne za posameznike, ali za več skupaj. Vprašajte na: 1841 W. 21st St., Chicago, Ill.

Varčnost zagotovi streho v dežavnih dnevih

Neglede kako malo prihranite, začnite s svogo vlogo TAKOJ s pristopom v

Jugoslovansko stavbinsko in posojilno društvo

KI JIH OBRESTUJE OD 6 DO 7%

Sprejemamo vloge na delnice tudi po pošti iz vseh krajev Amerike. To društvo, ki je bilo ustanovljeno 27. dec. 1918 in inkorporirano 15. jan. 1919, posluje po zakonih države Illinois.

VSE VLOGE SO ZAVAROVANE S PRVIMI UKNJIZBAMI NA NEPREMIČNINE.

Društvo sboruje vsak petek zvečer v dvorani SNPJ.

43. serija delnic bo izdana v petek 5. julija.

IMOVINA 30. APRILA 1929 \$350,809.91

Za pojasnila se obrnite na tajnika

JOSEPH STEBLAY

2636 S. RIDGEWAY AVE. CHICAGO, ILL.

Tel. Lawndale 9562

dobi tajniški urad veščaka, ki nima samo praktičnih izkušenj na polju podpornih organizacij, nego je tudi treniran pisarniški delavec z globokim upogledom in naša društva ter življene v naših naselbinah. Slovenski Cleveland ju bo pogrešal.

Angleško-delavstvo ima tako, ki se je z vso vnemo lotila svojih težkih nalog. Pri nji ne bo treba lobbyistov, kakor jih ni treba med poslanci delavske stranke. To navado kupčevanja za privilegije ter drobtine imajo le v zakonodajah te dežele. Preša bo, kadar se bo ljudstvo toliko izpametovalo, da se bo oklenilo svoje stranke, kakor se jo je delavstvo v Angliji. — John Krebel.

Razvita špijonaža

Razne vlade

vzlic mirovnim pogodbam ne verujejo dosti v mir, pa imajo še vedno krdela treniranih oseb, ki opravljajo špijonsko službo v tujih deželah. Primeroma nam nudi malo Češka, ki je v proših desetih letih arretirala 240 špijonov, ki so imeli svojim vladam poročati o svojih armade, opremi, utrdbah, vladnih načrtih itd. Stirje petine artereancev je prisadalo Madjarski, ostala petina pa Poljski, Rusiji in Nemčiji.

John Krebel.

ANTON ZORNICK

HERMINIE, PA.
Trgovina z mešanim blagom.
Ped in pralni stroji naša posebnost.
Tel. Irwin 2102-R 2.

STOEVENCEM PRIPOROČAMO

Kavarno MERKUR

3551 W. 26th St.

Chicago, Ill.

(V bližini urada SNPJ in Proletarca).

FINA KUHINJA IN POSTREŽBA.

KARL GLASER, lastnik.

"NEW LEADER"

angleški socialistični tednik

Izhaja v New Yorku. Naročina \$2 na leto, \$1 na pol leta. Najboljše urejanje angleški socialniški list v Ameriki. Mnogo slovenskih delavcev ga čita. Naročite si ga tudi vi Naročino manj sprejemo "Proletar" — John Krebel.

MARTIN BARETINCIC

POGREBNI ZAVOD

324 Broad Street

Tel. 1475. JOHNSTOWN, Pa.

Dr. John J. Zavertrnik

ZDRAVNIK IN KIRURG

Urad, 3724 West 26th St.
Stan 2225 S. Ridgeway Ave.,
Chicago, Ill.

Tel. na domu Crawford 8440,
v uradu Crawford 2212-2213.
Uraduje od 2. do 4. pop., in 6.
do 8. zvečer izvenčni sredni in nedelje.

Nič več bolečin

"Chief River Falls, Minn., 8. maja.—Pisala sem vam za vzorec

TRINERJEVEGA GRENKEGA VINA

toda prejela sem ga prepozno. Naročila sem sinu ko je odhajal v mesto naši vprasta po njem v lekarini. Kušnili je steklenico in jo prinesel domov. Ko sem prejela vaš vzorec, so vse bolečine že izginile, tudi vrtoglavica je izginila, zato sem odkrivščeno zahvaljujem. Mrs. Josephine Housek." Ali morete zahtevati boljši dokaz o zanesljivosti te slovitosti želodne tonike? V vseh lekarinah. Bresplačni vzorec od Jos. Triner Co., 1333 S. Ashland Ave., Chicago, Ill.

KUPON ZA BREZPLAČNI VZOREC.

Ime _____

Naslov _____

Mesto _____ Država _____

FRANK MIVŠEK

Coal, Coke and Wood.—Gravel
WAUKEGAN, ILL. Phone 2726

'The Milwaukee Leader'

Največji ameriški socialistični dnevnik.—Naročina: \$6 na leto, \$3 za pol leta, \$1.50 za tri mesece.

Naslov: 528 Juneau Ave.
MILWAUKEE, WIS.

DR. OTIS M. WALTER

ZRAVNICK IN KIRURG

4002 W. 26th St.,
CHICAGO, ILL.

Uradne ure: od 9. do 12. dopodne in od 6. do 7.30 zvečer.

EDINA SLOVENSKA-HRVATSKA TRGOVINA CVETLIC

Izbera svečni cvetlic za ples, svatbe, pogrebe, itd.

Zastop. za Whiting, Ind. in okolico: S. Grabovac in Jerec,

401—131st Street Tel. Whiting 323-R.

VINKO ARBANAS

1320 W. 18th St., Chicago, Ill.

Telefon Canal 4340

EDINA SLOVENSKA-HRVATSKA TRGOVINA CVETLIC

Izbera svečni cvetlic za ples, svatbe, pogrebe, itd.

Zastop. za Whiting, Ind. in okolico: S. Grabovac in Jerec,

401—131st Street Tel. Whiting 323-R.

Victor Navinshek

331 Greeve Street, CONEMAUGH, PA.

Trgovina društvenih potrebnih kot regalji, prekramnic, znakov, kap, uniform, itd.

Moja posebnost je izdelovanje lepih svilenih zavast, slovenskih, hrvatskih in ameriških, po zelo zmernih cenah.

Zaloga godbenih inštrumentov vse vrst, ter finih

COLUMBIA GRAFONOL od \$30 do \$250 in slovenskih hrvatskih rekordov.

Moje gledo je:

Zmerne cene in točna postrežba. Pisite po moj veliki cenik.

Naročila pošiljam v vse kraje Združenih držav. Za obilna naročila se toplo priporočam.

POŠLJITE DENAR

MILLARD STATE BANK

3643-3645 W. 26th St. at Millard Avenue, Chicago, Ill.

</div

PROLETAREC

Liš za interes delavskega ljudstva

Izhaja vsak četrtek

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba,
Chicago, Ill.

Glasilo Južnoveanske Socialistične Zveze

NAROČNINA za Zedinjeno državo in Kanado, za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00 — Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00

Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do pondeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Thursday by the Jugoslav Workmen's Publishing Co., Inc.

Established 1906

Editor Frank Zaitz
Business Manager Charles Pogorelc

SUBSCRIPTION RATES:

United States and Canada, One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00 — Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

Address:

PROLETAREC
3639 W. 26th St., Chicago, Ill.
Telephone Rockwell 2864

546

Jože Zavertnik v razvoju S. N. P. J.

Opromijenil Jože Zavertnik ne bo več urednik "Prosvete". Na prošli konvenciji SNPJ. meseca maja v Chicagu je izjavil, da ostane pri svojem prejšnjem sklepu, ki je, da njegova služba preneha definitivno z zadnjim dnevom v juniju.

Jože Zavertnik je urejeval glasilo SNPJ. 18 let. Urad zapušča kot poštenjak. Dal je jednoti in listu vse kar je mogel, in dal je mnogo! Noben posamezen član SNPJ. ni v toliki meri oblikoval SNPJ. kakor on, in niti eden ni bil takoj vztrajan, neizprosen borec, kakor je bil vsa tretja on. Mnogokrat so deževali očitki, da je grob — toda če ne bi bil, bi zagospodarili v glavnem uradu tipi, ki se cede medenih besed, ki so "priazni in vlijadni", toda še veliko priaznejši z blagajno SNPJ. In kadar je pretela nevarnost, da bi take vrste ljudje prišli preblizu in do prevelike moči, je Jože Zavertnik udaril ter je tolkel do konca.

Pisal je za glasilo SNPJ. mnogo in dolgo. Ni samo pisal. Sledil je razvoju SNPJ., študiral njene probleme in sodeloval v razpravah, na sejah in kjerkljih. Rad je nudil svojim sodelavcem v glavnem uradu prijateljsko roko in jih v slučajih polemik tudi protežiral. Verjet je vanje — toda ko hitro je kdo okrenil na pota sepičnosti in je začel smatrat SNPJ. le testivo zase, je prijateljstvo izgubljeno in Jože je postal brezobziren. Nekaj njegovih največjih neprijateljev v glavnem uradu in v bližini urada so iskali včasih njegove protežije. Dal jim je priliko ter vso moralno pomoč. Kdor jo je izrabil, ali kdor je misil, da je že dovolj visoko zrastel za svoja pata v svojo korist, je izprevidel, da je zagazil v mlako.

Bivši glavni tajnik Turk je dobil mandat v toliki meri vsled Zavertnikovega prizadevanja. John Vogrich, Paul Berger in Vincenc Cainkar so bili v polni meri deležni podpore Jožeta Zavertnika. Cainkar je bil v Springfieldu prvič izvoljen za predsednika, in ne malo po Zavertnikovi zaslugi.

Jože Zavertnik je človek, in kot tak ima napake. Tudi preveč popustljiv je bil v gotskih slučajih. Diči pa ga svojstvo poštenja in ljubezni do delavca. SNPJ. ne bi postala tako delavska po duhu kot je, ako bi na njenem mestu teh 18 let sedel kdaj, ki bi bil bolj obzoren in toleranter, kajti prej ali slej bi moral podleči pritisku ljudi nasprotnih tendenc in nepoštenih motivov. Njegova željava volja in vtrajnost je največ pripomogla, da so bili pogubni vplivi v jednoti, oziroma v njenem uradu, kadar so se pojavili, odstranjeni ali vsaj onemogočeni.

Par delegatov angleško poslujočih društev se je na prošli konvenciji spomnilo nanj. Napisali so kratko resolucijo, v kateri mu priznavajo njegove zasluge, in ob enem so predlagali v nji, da mu jednota pokloni kako darilo vredno do vsote dolarjev. Bila je sprejeta. Kdor je bil na konvenciji, mu ostane v spominu, da je Jože poskušal izreči nekaj besed v odgovor, oziroma v zahvalo na toj resoluciji, ki so jo predložili člani ameriško-slovenske generacije, a ni mogel. Bil je ginjen. Vse je bilo tako skromno, neneremonialno. Kolikšna razlika, kadar dobivajo fajmoštri po slovenskih farah priznanja, od priznanja, ki ga je dobil Jože Zavertnik!

Nekaj let do konca svoje službene dobe je prejemal \$50 tedenske plače. Zaslužil je vsak cent, in nihče, ki razume njegovo delo, ne more reči, da je imel dobro službo. On ni bil samo urednik. Bil je oblikovalcev SNPJ., varuh njenih najboljših interesov, propagator kampanje med mladino.

Na prošli konvenciji sta v nominacijskih govorih dva delegata slavila finančni in članski napredok SNPJ. in dala vso zaslugo zanj njenemu glavnemu predsedniku. Oba tista govorova sta prihajala iz krogov, ki so delo Jožeta Zavertnika sovražni. Nihče ni vstal in dajal takе komplimente Zavertniku, kajti njegovi prijatelji in njegovi nasprotniki enako vedo, da je za SNPJ. mnogo storil — toliko, kolikor se more od enega člana največ pričakovati in več kot toliko.

Ni bil eden onih, ki bi prišel k jednoti ter ji zaračunal vsak svoj korak. Nasproti, on spada med tiste, ki so v agitaciji zanjo rabili dostikrat svoja sredstva.

Jože Zavertnik ima mnogo neprijateljev. Nekateri ga sovražijo, ker je dober stražnik. Eni, ker so mislili, da ostane njihov prijatelj tudi tedaj, kadar okrenejo na napaka pota. Mnogim je nepriljubljen vsled svojih "grobih" napak. Jednoti pa je bil potreben prav tak kot je. Če bi bil le intelektualec in bi učeno in taktno argumentiral na sejah glavnega odbora ali v listu, bi ga ljudje v odborih in čitatelji dostikrat ne razumeli — razumeli pa so ga, kadar je argumentiral po svoje, kadar je nekompromisno vztrajal in zato je zmagoval. On ni dolžan Slovenski narodni podporni jednoti ničesar. Ona njemu mnogo. On ne smatra, da mu je kaj dolžna in jo ne tirja. Tudi med članstvom je mnogo takih, ki so jih zlili duhovni naučili misli, da je Zavertnik imel pri jednoti le kruh. Svojo plačo je več kot zaslužil in zato bi bil vsak tak očitek proti njemu krivčen in hudoen ob enem. Sel je iz urada, ker potrebuje počitka. Jože Zavertnik v jednotnem uradu ni bil pisar, pač pa urednik, bojevnik, glavni odbornik, govornik in pa član, kakršni so zgradili SNPJ. v to kar je. Jože ostane njen član in bo še delal zanjo — kot član, kakor je predno je postal urednik njene glasila in potem, ko je bil v uradu. Poznamo ga in vemo, da ne odneha.

Kako izpoznaš hipokrita?

Carl Sandburg vprašuje, kako izpoznaš hipokrita, in odgovarja s španskim pregovorom: "Hipokrit ima besede svetnika in kremlje kakor maček."

Hinavec je sladak, govor medeno in prikupno. Ni zanesljiv, kajti opraska te, oprijije, zataji te, ob enem se liže naprej ter igra vlogo dobrega, prijaznega, delovnega človeka. Dostojnost in častne besede ne pozna, dasi mu je vedno na jeziku. Načel nima, četudi nepretrgoma govor o njih. Morala mu je nekaj tujega, dasi govor v jeziku sv. Alojzija. Te vrste tipi niso brez ambicij. Kadar hočejo naprej, plezajo najrajše po ljudskih hrbitih. Za urade se potegujejo le, če pričakujejo od njih koristi zase. In v svoji politiki obrekajo v jeziku svetnikov ter praskajo s kremlji mačka.

"Tukaj smo vsi enaki"

Ko boste poslušali govore 4. julija, ali kadar poslušate naše naprednjake narodnjake govoriti o veliki svobodi, ki jo nam meče z veliko lopato ta svobodna dežela, se nekoliko zamislite v historijo, ki je nastala med svobodnimi ameriškimi državljinami zato, ker je svobodna Amerikanka ga. Hooverjeva svobodno povabila v Belo hišo ženo zamorskega kongresnika Oscar De Priestu na poldanški čaj. Legislatura južnih držav jo vsled tege obsojajo s posebnimi resolucijami ter groze republikanski stranki, listi se zgražajo, in duhovni v južnih državah, nekoliko tudi v drugih, kipe v sveti jezi.

Drug slučaj:

Oscar De Priest je po običaju drugih kongresnikov napravil v Washingtonu zabavo, na katero je povabil vse tovarische poslance ter njihove soprove. Prišel je samo eden.

De Priest je edini zamorec v kongresu, da si jih je v tej deželi milijone, ki so po ustavi svobodni državljanji. Do osvoboditve pa imajo še dolgo pot.

MILE KLOPČIČ:

Hodim med oljke

(V spomin Srečka Kosovela ob tretji obletnici njegove smrti.)

Hodim med oljke v ograde zvečer, da čujem, kako ciprese pojo.

Težko kakor teh oljki zelenilo,

sočno, kot olje iz oljki bi se vilo,

kakor kapljalo bi v sveti mir,

mi ciprese njegovo žalost pojo:

— Glej, zdaj je maj in opojni večeri; tam —

(senca je padla preko morja in neb) —

še borovec na gmajni ves sam

je veja razmahnil na vse strani,

mesečino dekletu in fantu drobi —

jaz pa sem same pomladni tegoben,

vedno sem zdoma, vse kraške poti sem

prehodil,

vse trate prešteval, globeli preblodi,

Peträ iskal, da bi roko mu podal,

pa nisem našel, nisem preštel,

ne morem najti, ne morem prešteći.

Pa se bom vrnil, vrnil do majke

in ne pojdem nikam, nikam več;

Glej, preveč ubog sem preveč dajal,

jaz od nikogar, vsak od mene jemal.

In zdaj sem bolan.

Legel bom mati, legel na kraško razpotje,

naj vse stezé —

gredo preko mé,

kot senca po gmajni, solnce po trati.

Sam tvojo lučko na oknu z dlanmi bom

zastiral,

na vse strani bom borovcem ceste odpiral,

naj se temno razrastó kot srebotje —

če ne, ne bom,

ne bom mogel spati,

o mati —

Kdo je šel kot on v tujino,

pa da se ni vračal pet

našo žalost, v tmó zajet

razdeval mesecino?

PROLETAREC

VŠČIPCI

Čezdalje manj svobode.

A. Družina v Collinwoodu je poročal seji društva Loyalties o konvenciji SNPJ. Slikal jo je kakor jo je gledal s svojimi očmi ter napravil njene poteze po svojem okusu. To se ni zdelelo pravilno bratu Grošlu, pa je zelo ugovarjal. Družina se ni podala, Grošelj je vztrajal in zato je zmagoval. On ni dolžan Slovenski narodni podporni jednoti ničesar. Ona njemu mnogo. On ne smatra, da mu je kaj dolžna in jo ne tirja. Tudi med članstvom je mnogo takih, ki so jih zlili duhovni naučili misli, da je Zavertnik imel pri jednoti le kruh. Svojo plačo je več kot zaslužil in zato bi bil vsak tak očitek proti njemu krivčen in hudoen ob enem. Sel je iz urada, ker potrebuje počitka. Jože Zavertnik v jednotnem uradu ni bil pisar, pač pa urednik, bojevnik, glavni odbornik, govornik in pa član, kakršni so zgradili SNPJ. v to kar je. Jože ostane njen član in bo še delal zanjo — kot član, kakor je predno je postal urednik njene glasila in potem, ko je bil v uradu. Poznamo ga in vemo, da ne odneha.

Pitanje "Radniku":

Cemu priobčujete prevantantske oglašev, kakor je npr. oglas v vaši 137. štev. z dne 17. junija? Mar se ne zavedate, da pomagate z njimi švindlerjem krasti denar iz žepov svojih načelnikov?

Bogami, tako je!

Katera stranka je bolja za SNPJ., progressiva-narodna, ali socialistična? To je vprašanje, ki nimata smisla. Bolj na mestu je vprašanje, kdo je zgradil SNPJ. in v kakšnih okoliščinah. Ali so jo romarji, ki zapisejo vsak korak na stroški SNPJ., če le morejo, ali so jo tisti, ki so zanjo zrtvovali čas in denar? Koliko je bilo med slednjimi socialistov, in koliko onih, ki se pričevajo danes komunistom — narodnjakom — progresivcem? — Radovedo.

Molčeci Cal molče piše.

Slava titelov je minljiva. Nima več titelna, pa te svet pozabi, če si bil samo titel. Pozabljen je že tudi molčeci Cal, dasi je še nekaj mesecev ob titlu. Sedaj piše spomine, v katerih pripoveduje o težavah službi predsednika, ki res ni lahka. Cal si z njo ni zgradil, nekaj včasih, katerih je bil v sosedstvu Lincoln — 22nd St. in Racine-Blue Island ter si ustanovil vse upravno društvo s sedežem v svojem okrožju, drugi pa naj gredu do "Slavij". Ce pa to nočejo, tedaj naj se zdržijo Vitezovi in člani Ferrerja, izjemo onih, ki bi si ustanovili novo društvo. Postojanka SNPJ. s sedežem kje na Robey in 22nd St. bi lahko pomenila naglo jačanje društva, kajti tam okrog jih je stotine, med katerimi bi se lahko agitiralo. Na Lawrence-večinoma ne pridejo. Tu obstojejo velika možnost, da bi to novo društvo bilo z dušo in srcem na strani "progressivne" bloka. — F. P.

RK.

Clani SNPJ. pridejo na katoliški shod.

V Lemont na veliko božjo pot pridejo ob priliku velikega katoliškega shoda tudi člani SNPJ. Predložili bodo shodu v sprejem posebno resolucijo, s katero bodo tolmačili načelno izjavo SNPJ. tako, da je njenem glasilu prepovedano pisati neugodno o veri, vernikom pa dovoljuje v Prosveti agitirati za Lemont in vero. To je pravilno in pošteno tolmačenje načelne izjave SNPJ. Tudi Jerič me je uveril, da sem v pravem. — F. S. Cicer, III.

Velik ugled Pirčeve Malerike.

Pirčeva Klevelandška Domovina se v Ljubljani zelo upošteva in pri "Jutru" je ona edini slovenski ameriški list, iz katerega se č

SOCIALNI IDEALI

Predaval IVAN MOLEK

v klubu štev. 114 J. S. Z. v Detroitu, Michigan,
12. januarja in v klubu štev. 1 J. S. Z. v
Chicago, Illinois, dne 25. januarja. 1929.

(Nadaljevanje.)

Tema srednjega veka.

Razen teh začetkov v Atenah, Rimu in na Kitajskem ne opažamo v omenjeni dobi niti drugje nič. V Egiptu, Ninivah in v Babilonu, kjer zgodovina notira najstarejšo civilizacijo, ni bilo socialne idealnosti. Egipčani, Asirci in Babilonci so bili sicer dobri državni, toda brigali so se le za moralno zakonodajo napram posamezniku. Ljudstvo je bilo ločeno po kastah in veljal je nazor, da tako mora biti kakor je. Da bi se bil kdo brigal za trpljenje sužnjev, bi bilo nesmiselno, kajti suženj ne more biti drugega kot suženj.

Nič boljše ni bilo pri starih Hebrejcih ali Judih, ki so svoje moralne nazore pobraли od sosedov v Egiptu in Mezopotamiji ter severno od Palestine. Judje so imeli mnogo takozvanih prerokov ali moralnih govorilov in duhovnikov, ki so radi gremeli proti zlobnostim velikašev in kritizirali takratne bogatine, ali ne zaradi tega, da bi hoteli izboljšati gmotne razmere rewevjev, temveč zato, da se velikaši poboljšajo in ne vzbujajo jeze njihovega boga Jehove, ki potem tepe vse skupaj: pravične in krivične. V zadnjem stoletju pred krščansko ero je bilo v Judeji—po grškem delu Male Azije ter v Egiptu—vse polno organizacij moralistov z raznimi imeni, ki so harangirali. Ljudstvo in vsaka struja je po svoje napovedovala prihod Mesije in povrnitev "zlatnega veka". Vse te struje pa niso imele niti najmanjše socialne zavednosti.

Iz ene teh struj judovskih moralistov so se pojavili kristjani. Eden prvih med temi, ki se dajo zgodovinsko zaslediti, je bil Pavel iz Tarsa, ki je v krščanski zgodovini znan kot apostol. Tudi on ne more spadati med socialne ideale.

Prvi kristjani so živelii v nekakih komuničnih občinah, toda če kdaj misli, da se more njihov komunizem količaj istovetiti z modernim pojmovanjem komunizma in komunistov, se var. Imeli so skupno imetje, skupno svetišče in skupno pokopalische—to je vse. Njihove ideje se pa niso niti najmanj tikale socialnih ali ekonomski vprašanj. Prvi kadar je kasnejši krščanski učitelji so dosledno hodili za judovskimi moralisti in niso hoteli ničesar slišati o socialnih potrebah in ciljih. Njihova skrb je bila za življenje "izven tega sveta". Bogastvo so preklinali, ne zaradi tega, ker ga je manjšalo rewevje, pač pa zato, ker je bogastvo "pohujšalo" ljudi in vodilo v "greh". Prvi kristjani so hoteli, da bi bili vsi ljudje revni, da bi se vši dobro postili in da bi vši veliko trpeli, da si čim prej zasluzijo nebesa. Sploh so takrat pričakovali, da pride vsak čas "sodnji dan" in potem je vsega konec. To pričakovanje "sodnjega dne" je trajalo celih tisoč let. Vaska generacija je bila v strahu, da njeni otroci ne bodo doživeli starosti. Največji strah je bil, ko se je bližalo leto 1000. Celo leto pred to letnico so ljudje romali na božja pota in puščave delat pokoro; polja so pustili neobdelana, živila je šla kamor je hotela, denar in drugo, kar se je dalo odnesti so pa znosili v cerkev

in samostane za odpustke. Končno so se zemljo podarili cerkvi. Novo leto je prišlo in odšlo—ljudje so pa debelo gledali, ker je svet še stal, oni niso pa nič imeli. Mnogi so potem zahtevali zemljo od cerkve nazaj, pa je niso dobili! Lansko leto ste lahko čitali v časopisih, da neka tožba za dotično samostano zemljišče v južni Italiji še danes ni končana. Vieče se že 928 let in najbrž se bo še vleklia.

Takožvani krščanski očetje, ki so imeli glavno besedo, ko se je stari Rim pokristjanil, se tudi niso brigali za socialne stvari. Sv. Avguštin je spisal knjigo "De Civ. Dei" (Božje mesto), v kateri je odločno postavil point, da kristjan se ne sme zanimati za telesno življenje, kajti vse to, kar se godi na svetu v svrhu posvetnosti je brez pomena. Prava država za verne kristjane je šele "božja država", ki je na onem svetu! Trije največji cerkveni filozofi ali školastiki v srednjem veku—Tomaž Akvinski, Duns Scotus in Bonaventura—niso imeli najmanjšega smisla za socialno ali politično rekonstrukcijo človeške družbe. Vsaka beseda ali misel o tej stvari je bila prvič odveč in drugič pregrrena. Kakor je Bog urebil, tako je—in ljudje se morajo udati v božjo voljo!

Razume se, da je bil v razmerah takega mišljenja in naziranja ter strogega izvajanja takega naziranja vsak socialni napredek nemogoč. Ko je v petem stoletju padel zapadni rimski imperij in je namesto njega zavladalo papeštveto, je nastopila doba zastoja, ki je trajala—kot sem že rekel—celih tisoč let. Zgodovina ne pozna primere tej dobi. Lahko je kdaj prej v prazgodovini človeštva zastoj stal tisoč ali več tisoč let, ali odkar se je človeštvo naučilo pisati, da je lahko zapustilo pismena poročila o sebi, ne pomni tako žalostne dobe na svetu. Politična zgradba in kultura Rima, ki je precej dvignila človeštvo—ali vsaj je začela dvigati ga—je bila temeljito pokopana in na njenih razvalinah je ležala milio debela plast ledu. Jaz imenujem srednji vek ledeno dobo v miselnem življenju evropskega človeštva. Celih tisoč let se ni porodila niti ena socialna ideja, niti ena zdrava ideja za materialnega napredka človeševa, niti ena nova kulturna ideja. Kulturno življenje je bilo sploh pod vsako ničlo. Pomišlite samo, da v enajstem stoletju—celem enajstem stoletju—so bile spisane samo štiri knjige. V sto letih štiri knjige in še tiste niso danes vredne, da jih čitaš!

Srednji vek ni bil samo zastoj, bil je v mnogih in oziroma nazadovanje. Narodi v srednjem veku so gospodarsko in kulturno padli nižje kot so stali Rimljani in Grki pred krščansko ero. In to ni bilo le v takozvanem "svetem rimskem cesarstvu", temveč tudi med Bizantinci v Carigradu, kjer je živelva vzhodna polovica nekdanjega rimskega imperija še celih tisoč let po razpadu paganske kulture. Tudi srednjeveški potomci Grkov se niso čisto nič brigali za ideje svojih očetov in so lepo spali spanje—otroka.

Zanimivo je to, da so ideje starih grških mislecev medtem počasi zlezle med Arabce in Perze. Arabci so jih zanesli v Španijo in tam—med mohamedanskimi Mavri—je kralju vzvetela kultura, ki je bila edina lučka v temni noči srednjega veka. Toda sveta inkvizicija je upihnila tudi to lučko in poskus mavrske kulture v Evropi je bil uničen v krvi in pepelu.

(Dalje prihodnjič.)

CERKEV V MEHIKI SE ZAHVALUJE ZA PORAVNAVO KONVENCIJA H. B. Z.

(Narisan William Sieger)

Vojna med rimsko katoliško cerkvijo in mehiško vlado je "poravnana". Trajala je ozi. 1. 1926 naprej. Cerkev v Mehiki živi od nevednosti ljudstva in je neguje kakor nobena druga cerkev v niti eni civilizirani deželi. Borbe revolucije v Mehiki proti cerkvi ni bila in ni borba proti cerkvi kot taki, pač pa borba proti najstomljšim silam neznanja, reakcije in vraževerska. (Glej pošodilo na prvi strani.)

breme glavnega urednika." Pa karjev Blaž Mrmolja. Biti socialist malo obeča. Ničesar družega kakor delo in pa tu in tam cilj kot označen v gornjem stavku—seveda s tem, da dela jo za jednoto. Kdo more imenovati koga izmed funkcionarjev, ali napol funkcionarjev, ki bi sam o sebi dejal, da ne dela za jednoto?

Precitati ste stavek v Kobalovem pismu, v katerem konstatira, da ga je poslal na potovanje upravni odbor, in Kobal ne nadaljuje na takda delajo lahko za isti cilj kot označen v gornjem stavku—seveda s tem, da dela jo za jednoto. Kdo more imenovati koga izmed funkcionarjev, ali napol funkcionarjev, ki bi sam o sebi dejal, da ne dela za jednoto?

Po mojem prepričanju je imela SNPJ. vsled omenjene ture nad-tisoč dolarjev škode. Upravni odbor ni prišel sam na to "koristno" idejo, nego ga je opozoril nanjo prijatelj Kobal. In odbor, v katerem so bili pač ljudje dobrohotnih misli, je rekel, da je ideja res dobra, in da naj se jo preizkus.

Jaz sem še vedno trdovratnega mnenja, da tisti odbor prvič ni imel pravice pošiljati koga na takto turo, najmanj pa še v poletnih mesecih, in drugič, da ni prav nič premislil, čemu dela posilcu to uslužo. Ako bi se odbor zadosti poglobil v sugestijo, bi se moral najprvo vprašati, dali ima posilec za turo potrebne kvalifikacije ter vpliv na agitacijo med mladino?

In prijetelj Kobal hoče, lahko razpravljamo naprej o "mašinah", kandidaturah, socializmu in "naprednemu narodnemu bloku", o turah, poročilih itd. Gradiva o teh stvarih je mnogo, in bilo bi koristno, če se ga nekaj objavi.

Frank Zaitz.

Sodrugom v Clevelandu.

Seje kluba št. 27 JSZ. se vrše vsak prvi petek ob 7:30 zvečer in vsako tretjo nedeljo ob 2:30 popoldne v klubu v prostorih v Slov. narod. domu. Sodruži, prihajajte redno na seje in pridobivajte novih članov, da bo mogoč napraviti čim več na polju socialistične vzgoje in v borbi za naša prava.

CERKEV V MEHIKI SE ZAHVALUJE ZA PORAVNAVO KONVENCIJA H. B. Z.

(Nadaljevanje s 1. strani.)

naši veri". Protiv verskemu pouku je glasovalo 126 članov konvencije in za verski pouk 124. Ukinjen je torej z dvema glasovoma večine, kar dokazuje, kako močan je postal klerikalni sentiment v Zajednici.

Praktična naredba je, da bo v bodoče reševali poverilnice delegatov porotnega odbora, in ne poseben odbor, kar bo konvenciji prihranilo na času. Delegatje, ki se vozijo ponoči, dobe plačati tudi spalni voz (pullman). Namesto skupnega odbora za prošnje in pritožbe bo imela konvencija v bodoče dva, enega za prošnje in drugega za pritožbe. Odbor za pritožbe je imel na tej konvenciji 346 prošenj vseh vrst, od posameznih članov Zajednice za pomoč, pa do cerkva, verskih in narodnih ustanov ter apele komunistov za podporo stavkarjem itd. Odbor je ugodil 233 prošnjam in nakazal za razne podpore enajst tisoč dolarjev. Vse prošnje cerkvenih ustanov so bile odobrene, ravno tako apel za podporo stavkarjem na jugu, ki jih vodi komunistična umija.

Točka, da ima društvo pravico do enega delegata na vsačih dveh sto članov, ostane tudi v novih pravilih. Veliko razprave je bilo o določbi, da morajo biti gl. odborniki državljanin.

Koncem prvega tedna konvencije je bil predstavljen delegat Vincenc Cainkar, gl. predsednik SNPJ., ki je bil na vdušeno aklamiran posebno od strani progresivev. Govoril je o potrebi zbljajevanja naših podpornih organizacij, pred vsemi SNPJ. in HBZ. ter končno odboru bo poročano v prihodnem združenju. Naglašal je nji številki Proletarca.

važnost delavskih načel v podpornih organizacijah: delavec in smisel za skupno delo.

Mladina na tej konvenciji ni zastopana kakor je bila na S. N. P. J. Sele proti koncu drugačega tedna konvencije je vstal delegat Badavinac ml. iz Clevelandu, ki je pojasnil, da zna angleško bolje kot hrvatsko in naj mu delegacija vsled tega oprosti, ker bo govoril angleško. To je bil prvi angleški govor izmed krogov delegacije na drugi konvenciji največje jugoslovanske podporne organizacije. Na dnevnem redu je bilo vprašanje angleške priloge v "Zajedničarju".

Resolucije, ki jih je konvencija sprejela, so bile večinoma iz vrst progresivev, toda ponem za bodoči razvoj Zajednice bi imeli le, ako bi imela na vodstvu odbor, ki veruje v smisel sprejetih resolucij. Resolucija, ki obsoja diktaturo v Jugoslaviji in za ustavnovitev kmečke-delavske republike je bila sprejeta soglasno. Glasovali so zanje katoliški in narodni Hrvati poleg progresivev. To je sicer politika, ki je povrnil HBZ. prepovedana, in takci slučaji so dokaz, da se je "politic" in verskim vprašanjem nemogočeogniti. Konvencija je izgubila mnogo časa v novih pravilih. Veliko razprave je bilo o določbi, da morajo biti gl. odborniki državljanin.

Sprejeta je bila resolucija, ki nalaga glavnemu odboru devolati za stike s SNPJ. in drugimi jugoslovanskimi podpornimi organizacijami ter gladi pot za združenje, resolucija o angleškem tisku in mnogo drugih.

O zaključnih sklepih konvencije ter volitvah glavnega vsem SNPJ. in HBZ. ter končno odbora bo poročano v prihodnem združenju. Naglašal je nji številki Proletarca.

Vsakovrstne tiskovine izdeluje

ATLANTIC PRINTING & PUB. CO.

2656 SOUTH CRAWFORD AVE., CHICAGO, ILL.

PROLETAREC
se tiska v naši tiskarni.

Potovanje v Jugoslavijo

skozi potniški oddelki naše banke je zelo priljubljeno. Skoro vsak dan dobitimo vprašanja za podatke o potovanju iz vseh krajev Amerike od ljudi, ki misijo iti preko.

Sledite njihovemu vzgledu tudi vi, in če nameravate iti na poset v domovino, se obrnite na nas za potrebne podatke. Mi zastopamo vse parobrodne linije in vas lahko odpremimo kadarkoli sami želite. Izpolnimo vam prošnje za povratni "Permit", pomagamo pri dobavi potnega lista, vizumov in vseh drugih stvari, ki so v zvezi s potovanjem.

Naši zastopniki skrbe za vas in za vašo prtljago ves čas vašega potovanja.

Od časa do časa oglašamo v listih imena vseh potnikov, ki prihajajo ali odhajajo preko skozi potniški oddelki naše banke.

Kaspar American State Bank

1900 BLUE ISLAND AVE.

CHICAGO, ILL.

DENAR V JUGOSLAVIJO POŠILJAMO PO NAJNIZJIH CENAH

Andrew Kobal ponuja nagrado

Prijatelj Andrew Kobal mi je poslal pismo, v katerem pravi, da gre z mojim ugledom začasno, da mi je socializem le za pretvezo, da lahko obrekujejo poštene ljudi, nadalje, da sem s svojo "vestnostjo" povzročil jednoti malo preveč stroškov in nato mi daje priliko, da zaslužim desetak.

Njegovo pismo se glasi:

Chicago, 21. junija, 1929.

Cenjeni g. Zajc!

Opozorjen sem bil na notico, katero si pod "Včlepici" priobčil 13. junija. Ker se tiče mene, oziroma ljudi, katere blatiš na račun mojega potovanja in "narodne mašine", dovoji, da Ti pojasnili samo par stvari, čeprav jih kot nadzornik SNPJ. sam lahko veš. Očvidno jih nalašč pozbijaš.

Andrew Kobal. P. S.: Ko bo razpisal nagrado, sta vi v list moje celo pismo.

Prijatelj Kobal me ima najbrž zelo rad, ker bi drugač ne omenil, da sem čez poletje potreben odmora, toda kaj naj počnem z desetkom? Odmor, posebno ako gre človek za oddih na potovanje! Upravni odbor jednotne me ni imel niti koliko toliko rad, da bi me za potovanje na sightseeing, desetak, ki ga mi ponuja Andrew, pa bi bil komaj za pot v Milwaukee in obratno, če si bi poiskal vlak z znižano ceno, Seveda, ako bi me poslal upravni odbor, bi bila stvar drugač. Tedaj bi mi ne bilo treba iskati vlakov, na katerih dobis vožnjo po znižani ceni, niti ne paziti, koliko se vozim in kam, niti bi me ne skrbelo, kje dobim potrebne dvajsetake za preživetje. Ker pa bi pač tiste vrste človek, ki povzročam jednoti s svojo "vestnostjo" manj preveč stroškov", ne bo z mojim odmorom to poletje najbrž nič in vsele tega tudi desetak hvaležno odklanjam, ozir-

ti, ki piše "Včlepici", namiguje, da je morda narodna "mašina" poslala Kobala preko poletje na okrov zato, da agitira za narodno "mašino". Najbrž si bi tudi Ti med poučenimi, ki so že "tedaj zatrevali, da so ga "narodni" strategi dolobil za potovanje zato, da se članji SNPJ. z njim seznanijo ter ga izvolijo za bodočega "narodnega urednika". Jaz sem pa poučen toliko, da vem, da vsa ta obrekanja izvirajo od Vas, ki Vam je socializem za prvevo, da lahko obrekujete poštene ljudi. Ampak da en-

HANS KIRCHSTEIGER:
POD SPOVEDNIM PEČATOM

(Roman, poslovenil E. K.)

(Nadaljevanje).

Ko je bilo pismo spisano in zapečateno, je vzel cerkvenik pot pod noge ter je odokonal do sosednje pošte, ki je bila oddaljena tri ure. V Gospojini se ni upal oddati ga, ker bi se bilo na naslovu lahko izpoznao njegovo pisavo.

Ko se je vrnil, je bila črna noč.

Tistega večera sta sedela v mlinu oče in sin, pogovarjajoča se o novi katoliško-politični čitalnici, ker so končno dospela potrjena pravila od namestništva. Kot načelniki čitalnice naj dosež mlinar zopet tisti ugled v občini, ki ga je bil pripravil župnik ob njega.

"Ti naj bi bil naš župnik, tedaj bi bilo vse bolje za katoliško stvar pri nas. Veš, to z uredbištvom mi kar nič ne ugaša; ali dobra župnika pri nas, to bi bilo nekaj drugega."

"Seveda bi mi bila župnika ljubša, ali na to ni deset let kar nič misliti. In vsake župnije tudi ne maram. Zato moram nabrat kot urednik najprej dosti zaslug za katoličanstvo, da dosežem pravico do dobre fare. Preveč jih je pač. Škofovi tajniki, pisarji v konzistoriju, drugi uredniki, mnogoštevilni društveniki, vsi hočejo priti na vrsto. Seveda moramo imeti prednost pred starimi kaplani na deželi, ali jaz sem najmlajši, pa moram potrežljivo čakati."

"Čujoš, s čakanjem in s potrežljivostjo ne opravijo duhovniki ničesar. Poglej škofa! Ali je postal s samo potrežljivostjo in zgolj s čakanjem v tridesetem letu škof?

"Seveda, on je znal, povzpeti se hitro."

"Kaj si ti neumnejši od njega? Ali nisi študiral tudi ti pri jezuitih in se učil v Rimu? Posnemaj škofa; on ti bodi vzled."

"Seveda mi je on najlepši vzhled v boju in v trpljenju za našo sveto preganjanu cerkev."

"Rajši ga posnemaj, da bodeš v tistih letih vsaj župnik, ko je bil on škof."

"Glej, oče, to bi moral človek tudi znati, kajkor je znal on. Najprej so mu pomagali jezuitje navzgor, in sedaj se jim tresejo kole na pred njim."

Stemnilo se je že popolnoma in naenkrat je duhovni gospod sin prekinil pogovor. Moral je domu, ker je bilo treba še izmobiliti hore in večernico, preden poiše Anko v postelji.

Ravnokar je bilo sedem in resno je donel večerni zvon v dvigajočo se noč. Pri prvem zvuку je pokleplnil gospod Avgust kar sredi ceste in z lepo sklenjenimi rokami je molil svoj angelus domini in de profundis. Da, na deželi je že dobro svetnikom podobnemu duhovniku; tam se lahko javno pokaže svojo vero in še občudujejo ga zato. Ako bi v brezbožnem mestu pokleplnil tako na javni cesti, bi se mu mimočoči rogalci.

Ko je tako molil, je obžaloval, da ni bilo nikogar blizu, ki bi ga posnemal.

Sel je mimo gostilne. Zadnji čas ni ob večerih zahajal tja, akoravno bi bil rad hodil izpreobračat kmete. Ali sedaj je škoda vsake ure, ki bi jo potratil v gostilni, dočim je lahko doma pri svoji ljubi Anki. Zato je pil zvečer rajši dobro župnikovo vino za nočno okrepčilo, nego slabotno gostilničarjevo pivo.

Končno je bil gotov tudi s svojim brevirjem. Od te svete molitve ne sme izpuštiti niti črke; complet zna že na pamet in ga moli kar na poti iz svoje sobe do Ankine izbe. Seveda je bila pot prekratka, ali pa je šel prehitro; molitve ni končal. Vestno je torej izmolil konč poleg Ankine postelje. Celo pokleplnil je, da izmolil strogo po predpisih svoje ljubljene cerkeve sacro sanctae.

Ker je izpolnjeval tako vestno cerkvene predpise, ne sme biti Bog prestrog, če ostane sedaj do jutra v tesni Ankini postelji.

Seveda mora potem, komaj da prespi par ur, čitati sveto mašo. Začetkoma ga je plasilo to; ali kriv je bil župnik. Zakaj mu je odrekre odvezo? Saj se je itak izpovedal po vsaki ljubezenski noči . . .

Zato je bil z Anko sedaj na jasnem. Začetkoma, ko je bila vsa obupana zaradi materinstva, ji je prigojarjal, naj se „peča“ v skedenj enkrat—samo enkrat, večkrat ne dovoli nikakor—kaščnim hlapcem, da ga lahko imenuje očeta svojega otroka. Ali z vsemi prošnjami in grožnjami ni mogel priznati Anko do tega. Zato mu je pa moral prisecati, da ga ne izda nikoli, pred nikomur in da rajši pretrpi smrt, nego da bi pahnila njega, svojo prvo in edino ljubezen, v nesrečo. Naslikal ji je, kako strašen bi bil greh napram cerkvi, ako bi izročila njenega služabnika zaničevalnu cerkveni sovražnikov.

In Anko mu je sveto prisegla, od besede do besede, kajor je zahteval. Poučil jo je tudi, da postane vsled te prisegi vsaka druga neveljavan, ali bo kdo prisilil, da izpove ali priseže kaj. "Na to prisego se je morala še zakleti, da on ni oče njenega otroka.

Za bodočnost se mu torej ni bilo treba batničesar in tem blaženejši je užival sedanost. Cerkvi, kateri se je posvetil, se zato ni iznenaveril. Saj je storil samo obliubo, da se ne oženi in to obljubo celibata bude vedno izpolnjeval. Celo, če bi cerkev odvezala svoje duhovnike celibata, se on, njen najzvestejši sin, ne bi oženil nikoli. Nikoli ne! Oženjen duhovnik bi bil v njegovih očeh največje strastilo.

Dodčim je ležal Avgust ves srečen tudi to noč v rokah prave mlinarjeve hčere, je sedel obre še dolgo v svoji spalnici ter je pisaril.

Sin mu je vse premalo praktičen. "Le cerkev in vedno cerkev in potrežljivo čakanje!"

S tem pa ne pride v duhovništvo naprej. Ako

je sin sam tak slabotnež, ki si ne zna napraviti prostora, mora pa oče malo pomagati. Tak urednik, to ni njegov okus; to ne nese nič. Dobra župnija bi bila že nekaj drugega. Strela božja, če bi postal njegov Gustel župnik v Gospojni, to bi bilo veselje za očeta in čast! Tedaj bi bil lahko kmalu zopet župan in solski načelnik, pa bi lahko pokazal prokletim ošabnim liberalnim učiteljem, kdo in kaj da je. Ali dokler je Hercog župnik, ne spravi niti svoje čitalnice na noge. Pravila so pač že potrjena, ali udov ima komaj sedem in mnogo več jih tudi ne zbere.

Zupnik mora torej odtod, najsil je tudi Gustel še premlad za naslednika. Seveda je bogati mlinar, strogo klerik: mož, oče duhovnika, že dostikrat prav pošteno očrnil župnika pri škofu, pri jezuitih in pri kanoniku Susterju; ali iz župnije ga le še ni mogel spraviti. Ali sedaj pojde, sedaj mora iti. Očetovsko oko je videlo bistro. Anka je vendar njegov otrok-in-zato je je rad pogledoval in tako je zadnji čas opazil čudno izpremembo na njej. Dekle je zaljubljeno, to ji pozna na očeh; in debelejša je tudi že, nego je bila Gotovo je v drugem stanju. Ali v koga bi bila zaljubljena? Na ples ne gre nikamor, znanstva nima z nikomur. Tristo hudičev, nihče drugi ne more biti pravi, nego župnik sam. Naj kaj drugega ni misliti in čisto naravnio je. Ako imajo miši slanino, jo pač jedo. In taka miš mora biti tudi župnik.

Pa le počakaj, sedaj si mi zašel v past. Mar naj dovolim, da mi skruni far lastno deto? Da bi bil tako slab oče? Seveda, nepokvarjeni Gustel ni opazil v svoji nedolžnosti ničesar o Ankinem stanju. To bi bile seveda levite za očeta. Saj mu še dovolil ni, da bi se drugič oznenil.

Tak misli so bredle mlinarju cele ure po glavi, dočim se njegov nedolžni sin pri Anki ni čutil tako samotnega, kakor oče v prazni spalnici. Gori pa je ležal župnik, ki se mu ni približal spanec, pa se je nemirno valjal po postelji. Slišal je, kako so se odprla vrata kaplanove sobice, slišal je tih korake gospoda redakterja, pogostoma ga je slišal tudi zjutraj, ko se je vračal. Spovedni pečat pa ga je zaklepal v sobo, prepovedoval mu je stopiti na hodnik in preprečiti pot grešniku, ki se je izpovedal pri njem. Le ene dolžnosti mu ni mogel naložiti spovedni pečat, prisiliti ga ni mogel, da bi spal, dočim mu je razjedala dušo najljutješja bol.

Mlinar je bil od nekdaj energičen mož. Ako je kaj hotel, ni dal miru, dokler ni dosegel. Ura v njegovih spalnicah je bila ravno dvajset in še ni popolnoma utihnil odmev zadnjega udarca, ko je še pisal. To škofu namejeno pismo je bilo trdo delo. Pačiti je moral svojo pisavo, da je bilo videti, kakor bi bila pisala kakšna prepoborna tercijalka, kajti njega ne sme smatrati škof za denuncijanta. Kajti sicer bi visoki gospod lahko sumil, da je njegov sin vpletjen v stvar. Mladi gospod pa ne sme slutiti, da postavlja njegov oče morda temelj njegovi sreči.

Samo s pisemskimi napakami, ki jih je hotel namenoma ymešati, se mu ni bilo treba truditi. Teh je v njegovih pismih tudi sicer desti. Tako je ta noč splodila pismo, ki je naškalno gospojinskega župnika kot nesramnega pohotneža, ki je zapeljal svojo dekle Anko, o čemur na srečo še nič ni znano v župniji, tako da je pravi čas, odstraniti pokvarjenega duhovnika iz fare, preden pride stvar na škodo svete cerkve na veliki boben.

Podpis se glasi: "Zvesto dete svete cerkve."

Ako bi bil imel cerkvenik priložnost, da bi bil čital to pismo, bi se bil gotovo smatral za hrabrega junaka, ker je bil tako pogumen, da je podpisal pismo, ki ga je poslal škofu.

Dva dni je nosil mlinar svoje pismo v žepu, preden so mu dovolili opravki, da je skočil v Raming, kjer ga je oddal na pošto.

Ko je dobil prečastiti duhovni pastir tekom enega tedna oba pisma, je bil uspeh obeh za čudo popolnoma različen.

Prvo mežnarjevo pismo je skoraj razvesilo škofa: Gospojinskega župnika itak ni mral zaradi njegovega liberalnega mišljenja. Sedaj ima dokaz črno na belem, da je lahko duhovnik, ki koketira s sovražniki cerkve, ki ne hodi črez drn in strn s klerikalno stranko, ki se briga za take posvetne reči, kakršne so že zelenice, ki podpira opeča prokleto novodobno šolo in framazonsko šolske družbe, ki ustavljajo poljedelske zadruge, a ga ni videti na katoliških shodih, ki je provzročil toliko tožb prejšnjega katoliškega župnika in njegovega zaslužnega sina, da je popisana v črni knjigi že cela stran z njegovimi grehih—da je tak liberalni duhovnik lahko tudi moralno izpriden. To je dejal vsevedo škof že dostikrat; a sedaj ima jasen dokaz za svoje prepričanje v rokah. Dobival je pač take dokevne vsake sedišči, ki podpira opeča prokleto novodobno šolo in framazonsko šolske družbe, ki ustavljajo poljedelske zadruge, a ga ni videti na katoliških shodih, ki je provzročil toliko tožb prejšnjega katoliškega župnika in njegovega zaslužnega sina, da je popisana v črni knjigi že cela stran z njegovimi grehih—da je tak liberalni duhovnik lahko tudi moralno izpriden. To je dejal vsevedo škof že dostikrat; a sedaj ima jasen dokaz za svoje prepričanje v rokah. Dobival je pač take dokevne vsake sedišči, ki podpira opeča prokleto novodobno šolo in framazonsko šolske družbe, ki ustavljajo poljedelske zadruge, a ga ni videti na katoliških shodih, ki je provzročil toliko tožb prejšnjega katoliškega župnika in njegovega zaslužnega sina, da je popisana v črni knjigi že cela stran z njegovimi grehih—da je tak liberalni duhovnik lahko tudi moralno izpriden. To je dejal vsevedo škof že dostikrat; a sedaj ima jasen dokaz za svoje prepričanje v rokah. Dobival je pač take dokevne vsake sedišči, ki podpira opeča prokleto novodobno šolo in framazonsko šolske družbe, ki ustavljajo poljedelske zadruge, a ga ni videti na katoliških shodih, ki je provzročil toliko tožb prejšnjega katoliškega župnika in njegovega zaslužnega sina, da je popisana v črni knjigi že cela stran z njegovimi grehih—da je tak liberalni duhovnik lahko tudi moralno izpriden. To je dejal vsevedo škof že dostikrat; a sedaj ima jasen dokaz za svoje prepričanje v rokah. Dobival je pač take dokevne vsake sedišči, ki podpira opeča prokleto novodobno šolo in framazonsko šolske družbe, ki ustavljajo poljedelske zadruge, a ga ni videti na katoliških shodih, ki je provzročil toliko tožb prejšnjega katoliškega župnika in njegovega zaslužnega sina, da je popisana v črni knjigi že cela stran z njegovimi grehih—da je tak liberalni duhovnik lahko tudi moralno izpriden. To je dejal vsevedo škof že dostikrat; a sedaj ima jasen dokaz za svoje prepričanje v rokah. Dobival je pač take dokevne vsake sedišči, ki podpira opeča prokleto novodobno šolo in framazonsko šolske družbe, ki ustavljajo poljedelske zadruge, a ga ni videti na katoliških shodih, ki je provzročil toliko tožb prejšnjega katoliškega župnika in njegovega zaslužnega sina, da je popisana v črni knjigi že cela stran z njegovimi grehih—da je tak liberalni duhovnik lahko tudi moralno izpriden. To je dejal vsevedo škof že dostikrat; a sedaj ima jasen dokaz za svoje prepričanje v rokah. Dobival je pač take dokevne vsake sedišči, ki podpira opeča prokleto novodobno šolo in framazonsko šolske družbe, ki ustavljajo poljedelske zadruge, a ga ni videti na katoliških shodih, ki je provzročil toliko tožb prejšnjega katoliškega župnika in njegovega zaslužnega sina, da je popisana v črni knjigi že cela stran z njegovimi grehih—da je tak liberalni duhovnik lahko tudi moralno izpriden. To je dejal vsevedo škof že dostikrat; a sedaj ima jasen dokaz za svoje prepričanje v rokah. Dobival je pač take dokevne vsake sedišči, ki podpira opeča prokleto novodobno šolo in framazonsko šolske družbe, ki ustavljajo poljedelske zadruge, a ga ni videti na katoliških shodih, ki je provzročil toliko tožb prejšnjega katoliškega župnika in njegovega zaslužnega sina, da je popisana v črni knjigi že cela stran z njegovimi grehih—da je tak liberalni duhovnik lahko tudi moralno izpriden. To je dejal vsevedo škof že dostikrat; a sedaj ima jasen dokaz za svoje prepričanje v rokah. Dobival je pač take dokevne vsake sedišči, ki podpira opeča prokleto novodobno šolo in framazonsko šolske družbe, ki ustavljajo poljedelske zadruge, a ga ni videti na katoliških shodih, ki je provzročil toliko tožb prejšnjega katoliškega župnika in njegovega zaslužnega sina, da je popisana v črni knjigi že cela stran z njegovimi grehih—da je tak liberalni duhovnik lahko tudi moralno izpriden. To je dejal vsevedo škof že dostikrat; a sedaj ima jasen dokaz za svoje prepričanje v rokah. Dobival je pač take dokevne vsake sedišči, ki podpira opeča prokleto novodobno šolo in framazonsko šolske družbe, ki ustavljajo poljedelske zadruge, a ga ni videti na katoliških shodih, ki je provzročil toliko tožb prejšnjega katoliškega župnika in njegovega zaslužnega sina, da je popisana v črni knjigi že cela stran z njegovimi grehih—da je tak liberalni duhovnik lahko tudi moralno izpriden. To je dejal vsevedo škof že dostikrat; a sedaj ima jasen dokaz za svoje prepričanje v rokah. Dobival je pač take dokevne vsake sedišči, ki podpira opeča prokleto novodobno šolo in framazonsko šolske družbe, ki ustavljajo poljedelske zadruge, a ga ni videti na katoliških shodih, ki je provzročil toliko tožb prejšnjega katoliškega župnika in njegovega zaslužnega sina, da je popisana v črni knjigi že cela stran z njegovimi grehih—da je tak liberalni duhovnik lahko tudi moralno izpriden. To je dejal vsevedo škof že dostikrat; a sedaj ima jasen dokaz za svoje prepričanje v rokah. Dobival je pač take dokevne vsake sedišči, ki podpira opeča prokleto novodobno šolo in framazonsko šolske družbe, ki ustavljajo poljedelske zadruge, a ga ni videti na katoliških shodih, ki je provzročil toliko tožb prejšnjega katoliškega župnika in njegovega zaslužnega sina, da je popisana v črni knjigi že cela stran z njegovimi grehih—da je tak liberalni duhovnik lahko tudi moralno izpriden. To je dejal vsevedo škof že dostikrat; a sedaj ima jasen dokaz za svoje prepričanje v rokah. Dobival je pač take dokevne vsake sedišči, ki podpira opeča prokleto novodobno šolo in framazonsko šolske družbe, ki ustavljajo poljedelske zadruge, a ga ni videti na katoliških shodih, ki je provzročil toliko tožb prejšnjega katoliškega župnika in njegovega zaslužnega sina, da je popisana v črni knjigi že cela stran z njegovimi grehih—da je tak liberalni duhovnik lahko tudi moralno izpriden. To je dejal vsevedo škof že dostikrat; a sedaj ima jasen dokaz za svoje prepričanje v rokah. Dobival je pač take dokevne vsake sedišči, ki podpira opeča prokleto novodobno šolo in framazonsko šolske družbe, ki ustavljajo poljedelske zadruge, a ga ni videti na katoliških shodih, ki je provzročil toliko tožb prejšnjega katoliškega župnika in njegovega zaslužnega sina, da je popisana v črni knjigi že cela stran z njegovimi grehih—da je tak liberalni duhovnik lahko tudi moralno izpriden. To je dejal vsevedo škof že dostikrat; a sedaj ima jasen dokaz za svoje prepričanje v rokah. Dobival je pač take dokevne vsake sedišči, ki podpira opeča prokleto novodobno šolo in framazonsko šolske družbe, ki ustavljajo poljedelske zadruge, a ga ni videti na katoliških shodih, ki je provzročil toliko tožb prejšnjega katoliškega župnika in njegovega zaslužnega sina, da je popisana v črni knjigi že cela stran z njegovimi grehih—da je tak liberalni duhovnik lahko tudi moralno izpriden. To je dejal vsevedo škof že dostikrat; a sedaj ima jasen dokaz za svoje prepričanje v rokah. Dobival je pač take dokevne vsake sedišči, ki podpira opeča prokleto novodobno šolo in framazonsko šolske družbe, ki ustavljajo poljedels

THOMAS KAND DIRA ZA NEWYORSKEGA ŽUPANA

(Nadajevanje s 1. strani.)

ja v slučaju zmage. Zanimivo je, da je priobčil veliki newyorski dnevnik New York Herald-Tribune uredniški članek, v katerem priznava, da so socialistični kandidati ljudje, ki posposobnostih daleč nadkriljujo demokrate, ob enem pa so poštenjaki in imajo praktičen program, s katerim bi res korigili mestu, ako bodo izvoljeni. O socialistični konvenciji ter njenih nominirancih so obširno pisali tudi dnevnik Times, World, Brooklyn Eagle in drugi.

Na konvenciji so bile zastopane tudi napredni lokalni de-

AGENTJE PROHIBICIJE POSTAJAJO VEDNO STROŽJI

Umori, ki jih povzročajo agentje prohibicije v svojem načinu, da posuše deželo, se množe. Marsikdaj ustrele polnoma nedolžnega človeka, aka kje ob kanadski meji ne ustavi dovolj naglo svojega avta, ali če se jim postavi vselej njihove usiljivosti v bran. S temi umori si fanatiki, ki misijo, da se morajo vsi ljudje ravnati po njihovem receptu, ne pridobivajo slave, ob enem pa je njihova takтика nehotne v prilog onim, ki zahtevajo modificiranje prohibicije, kajti ako jo ljudstvo noče, oblast nima pravice, da je ravno proti kršilem prohibicije najbolj brutalna, medtem ko je zločinci, ki imajo na vesti roparske umore ter druge težke prestope, v splošnem mnogo bolj popustljiva.

CUNARDOV IZLET V JUGOSLAVIJO

Razglašeni julijski izlet v Jugoslavijo, katerega je podvzela Cunard linija s svojim brzoplovom in razkošnim parnikom AQUITANIA, ki odpije iz New Yorka 1. julija, zavzema čim večji obseg. Dosedaj se je prijavilo stotine izletnikov in vse kaže, da bo ta izlet v Jugoslavijo prekašal vse dosedanje.

Izletnike bo vodil izkušeni spremjevalec g. Ivan Krmpotić, ki bo skrbel za potnike iz ameriških mest pa do Zagreba, Ljubljane in do drugih glavnih mest v Jugoslaviji. Razdeljeni bodo po grupah, kot se bo delo primerno, da bo potovanje najugodnejše in najbolj zabavno po načinu sijnej Jadranu in Primorju. Iz Pariza potuje grupa izletnikov direktno v Ljubljano, Zagreb in Beograd. Na ta način se bo obvarovali potnike carinskih sítost na raznih mejah.

Radi netočnih poročil, kateri prihajajo z Dunaja in Budimpešte, se naj nihče ne razburja, kajti te vesti niso resnične in nobenega izletnika se ne bo šikaniral od strani oblasti, kajti te že le to, da se tuji promet čim bolj zviša. Trgovske zbornice in turistična društva delajo na vse načine, da zadovolijo turiste, ker vedo dobro, da bodo s tem storili dobro delo za domovino, ker bo ostal denar v domačih rokah, torej domovini, turisti pa bodo odnesli lepe spomine. Povodem teh poročil je dejal generalni konzul v Chicagu, g. Radoje Janović sledče:

"Mnogi nas povprašujejo, da li je resnica, da se jih bo vzel v vojake, ako pridejo domov. Vsem tem naj odgovorim to, da za dobo treh let, od kar sem generalni konzul v Chicagu, nisem še slišal, da bi oblasti v domovini katerega izmed ameriških Jugoslovjanov prijele v vratke v vojsko skupno. Te vesti so neresnične in podatkovnjene. Vsem tistim, ki žele pohišteti v domovino pravim: Pojdite z veselinim srcem v vašo rojstno deželo, v lepo domovino, kajti ničče vas ne bo nadlegoval, ampak sprejeti booste z odprtimi rokami kakor bratje in sestre!"

Za informacije in rezervacije izleta se obrnite na Cunardove zastopnike širom Zedinjenih držav ali pa na g. Ivana Krmpotića, 346 N. Michigan Ave., Chicago, Ill.

"DOBER LIST."

"Proletarec je res dober list," piše naročnik, ki je že enajstič postal celoletno naročnik. "Sedaj mi še posebno ugaša, ker imamo v njemu veliko več gradiva kot prej," zaključuje v pismu.

"ZADRUŽNA BANKA V LJUBLJANI"

JUGOSLAVIA, EUROPE

V LASTNI HIŠI, MIKOŠČEVA CESTA 13. BLIZU GLAVNEGA KOLODVORA, SE PRIPOROČA ROJAKOM V AMERIKI ZA VSE GOSPODARSKE POSLE, ZLASTI:

- 1.) sprejema denar na hranilne vloge ali na tekoči račun proti najboljšemu obrestovanju.
- 2.) posreduje najcenejšo dostavo denarnih pošiljk iz Amerike v domovino in obratno.
- 3.) posreduje v vse gospodarskih in finančnih zadevah hitro in po cenici.

Denar, ki se namerava poslati v staro domovino, naj se nakaže na račun Zadružne banke na Amalgamated Bank of New York, 11-15 Union Square, New York, N. Y., istočasno naj se Zadružno banko o tem obvesti in naroči izplačilo.

Za kulantnost poslovanja je že mnogo priznalnih pisem na razpolago. Obratujete se v vseh potrebah za stari kraj na Zadružno banko v Ljubljani.

NAJVEČJA SLOVANSKA TISKARNA V AMERIKI

JE

NARODNA TISKARNA

2142-2150 BLUE ISLAND AVENUE

CHICAGO, ILL.

Mi tiskamo v Slovenskem, Hrvatskem, Slovaškem, Češkem, Poljskem, kajtor tudi v Angleškem in Nemškem jeziku.

Naša posebnost so tiskalnice za društva in trgovce.

Pesmi, poezije, igre.
Angleške knjige socijalne in znanstvene vsebine.

ROMANI, POVESTI, ČRTICE IN OPISI.

Albrecht Ivan: Srce, novel, vez.	50
Album slovenskih književnikov (uredil dr. Janko Šlebinger), vsebuje opise in slike slovenskih književnikov od Trubarja dalje. Fina vezba.	5.00
Andrejov Leonid: Piat zvona, no eje, vez.	45
Povest o sedmih običajih, posvečena L. N. Tolstemu, vez.	50
Arčibald H.: Sanin vez.	1.50
Azov Vladimir in Teffi: Humoreske, grotoske in satire, brošura.	60
Barbusse H.: Ogenj, dnevnik desetnike, povest iz svetovne vojne, vez.	1.25
Bog iz teme: (ruski pisatelj) broš. \$1, vezana.	1.25
Babinje P.: Svetobor, povest iz konca enajstega stoletja, broš.	50
Bulwer L. E.: Poslednji dnevi Pompejev, I. in II. del, broš.	1.50
Burroughs Edgar R.: Tarzan, sin opice, vez.	1.00
Tarzan v svet, vezana.	1.00
Tarzanove živali, vezana.	1.00
Tarzanov sin, vezana.	1.00
Tarzanova mladost v džungli, vezana (vseh pet knjig \$4.50).	1.00
Calco L.: Cerkevne miši, povest iz sedanosti, broš.	75
Cankar Ivan: Podobe iz sanj, vezana.	75
Moje življenje, vez.	85
Cankar Ivan: Zbrani spisi: I. zv., vsebina: Erotika, izdaja 1902; Erotika, izdaja 1899; Pesmi 1892-1898; Vinjete, vezana.	2.00
II. zvezek: Črtice in povesti ter Kritiki in polemični spisi, vezana.	2.00
III. zvezek: Jakob Ruda, Potovanje Nikolaja Nikolića, Za narodov blagor, Črtice ter Kritiki in polemični spisi, vezana.	2.00
IV. zvezek: Knjiga za lahkomisne ljudi in Tujci, vez.	2.00
V. zvezek: Črtice in povesti ter Kritiki in polemični spisi, vezana.	2.00
VI. zvezek: Ob zori, Življenje in smrt Petra Novljana in Hiša Marije pomočnice, vezana.	2.00
VII. zvezek: Mimo življenja, Črtice in novele ter Kritični spisi, vezana.	2.00
VIII. zvezek: Lipe, Pipa tobaka, Moč in pravica, Županovanje v Globokem dolu, v rojni krajini, Telečja pečenka, Ivan-Erazem Tattnbach, Bela ruta, Bel denar, Na Kolpškem ustju in Doktor Zober, \$2.50. Vseh 5 knjig skupaj.	8.00
Kellermann B.: Predor, socialen roman, broš.	75
Kersnik Janko: Zbrani spisi, broširani.	75
I. zvezek: Agitator.	75
II. zvezek: Lutrski ljudje, Testament.	85
III. zvezek: Rodilin Vrjanko, Jara gospoda in Očetov greh.	1.25
IV. zvezek: Gospod Janez, Kmetke slike, Humoreske, Povesti za ljudstvo.	1.25
V. zvezek: Pesni, Berite novice, Kritike, Komentari.	1.50
VI. zvezek: Njegovo delo in doba, I. seštek: Leta mladosti in učenja, II. in III. seštek: Novelist in Politik, \$2.50, vseh šest knjig skupaj.	7.00
Kmet Marija: Bilke, povesti in črtice, broš.	45
Koder Anton: Marjetica, idila, broširana.	65
Keller G.: Don Corea, roman, broširana.	25
K. S. Požigalec, povest, broš.	50
Kuhar Lovro: Povesti, broš.	50
Kveder Zofka: Iz naših krajev, povesti, vez.	50
Lah Ivan: Uporniki, povest iz kmečkih pustov, vez.	50
Lermontov M. J.: Junak našega časa, povest, broš.	75
London Jack: Roman treh src, vez.	1.30
Željezna pota, socialen roman v dveh delih, broš.	1.00
Machar J. S.: Konfesije literata, zbirka spisov, vez.	65
Majar H.: Sredolovčev, povest, broširana.	35
Cvetle, Šopek pravljic za stare in mlade, broš.	20
Malograjski Fr.: Za srečo, povest, broš.	40
Masej Fran-Podlimbarski: Zbrani spisi, vezana.	50
Dostojenski F. M.: Besi, roman v dveh delih, 758 strani, vezana.	2.50
Idiot, I., II., III. in IV. del vsek 90c., vsi skupaj.	3.50
Zapiski iz mrtvega doma, I. in II. del, vez.	2.25
Zločin in kazen, roman v dveh delih, vez.	2.00
Bele noči—Mali junak, povesti, broš.	50
Iralec, iz spominov mladeniča, roman, broš.	75
Dumas Aleksander: Vitez iz redke hiše roman iz časov francoske revolucije, 504 strani, broš. 75, vez.	1.00
Elizabeta, hči sibirskega jetnika.	25
Erjavec Fran: Povesti, vez.	50
Feigel Damir: Bacili in bacilke, humoreske, broširana.	45
Domeč Živali, vez.	45
Po strani klubok, humoreske, broš.	75
Poi litra vipavca, vez.	50
Tik za fronto, broš.	50
Federer Henrik: Patria, povest iz irske junajske dobe, broš.	35
Federer-Poljanec: Sistem s Često, povest iz Abrucev, broš.	35
Finžiger F. S.: Iz modernega sveta, roman, vez.	1.50
Finžiger F. S.: Zbrani spisi, vsebina IV. zv.: Dekle Ančka in Šrečala sta se, vez.	1.00
V. zvezek: Boji, Kronika gosp. Urbana in Golobova njivja, vez.	1.25
VI. zvezek: Sama, Kakor Pešikan, Boltečar, Naš vaskendanji kruh in Tri črne žene, vez. \$1.50, vse tri knjige skupaj.	3.50
Flaubert G. Tri povesti, broš.	65
France Anatole: Kuhinja pri kraljici goši nožici, broš. 75c., vezana.	1.00
Pingvinški otok, vez.	1.00

Knjigarna "PROLETARCA"

3639 West 26th Street, Chicago, Ill.

Poučne in znanstvene knjige.

Romani, povesti, črtice in opisi.

IGRE

Anfisa, (Leonid Andrejev), broširana.	50
Beneški trgovec (Wm. Shakespeare), vezana.	75
Čarlijeva ženitev—Trije ženini (F. S. Tauchner), dve žaloigrigi, endojevanje, broš.	25
Golgota (M. Kriček), drama v treh dejanjih.	50
Gospa z morja (Henrik Ibsen), igra v petih dejanjih, broš.	60
Hrbtenica (Ivan Molek), drama v treh dejanjih s prologom in epilogom.	25
Julij Cesar (Wm. Shakespeare), vezana.	75
Macbeth (Wm. Shakespeare), vezana.	75
Othello (Wm. Shakespeare), vezana.	75
Očiščenje (Angelo Cerkvenik), tragedija v šestih scenah.	50
Romantične duše (Ivan Cankar), drama v treh dejanjih, vezana.	85
Sen Kresne noči (Wm. Shakespeare), vezana.	75
Znanstvene RAZPRAVE, POLITIČNI IN GOSPODARSKO SOCIALNI SPISI, UČNE IN DRUGE KNJIGE TER BROŠURE.	
Ali je religija prenehala funkcionirati? Debat.	25
Čuda in tajne življenja (Dr. Anton Breclj), splošno življenojedovje.	85
Elementi moderne izobrazbe (I. Molek), broš. \$0.50, vez.	2.00
Ilustrirana lepa maska, navodila za šminkanje, vez.	1.50
Drugless Health (Jos. H. Greer, M. D.), zdravljenje brez zdravil, broširana.	1.00
End of the World (Dr. M. Wilhelm Bölsche), vez.	60
God am. My Neighbor (Robert Blichfeldt), vez.	1.25
Goose-Step (Upton Sinclair). Študija ameriškega visokošolskega kralupiranosti kapitalističnega žurnalizma, vez.	1.20
"Debs, His Authorized Life and Letters" (David Kašner), vezana v platno.	1.00
Debs and the War, njegov govor v Cantonu, O. in pred poroto na sodišču.	25
Drugless Health (Jos. H. Greer, M. D.), zdravljenje brez zdravil, broširana.	1.00
End of the World (Dr. M. Wilhelm Bölsche), vez.	60
God am. My Neighbor (Robert Blichfeldt), vez.	1.25
Goose-Step (Upton Sinclair). Študija ameriškega visokošolskega kralupiranosti kapitalističnega žurnalizma, vez.	1.20
"Debs, His Authorized Life and Letters" (David Kašner), vezana v platno.	1.00
Debs and the War, njegov govor v Cantonu, O. in pred poroto na sodišču.	25
Jungle (Upton Sinclair), povest iz čakalskih klavnic.	1.20
Jimmie Higgins (Upton Sinclair), povest socialističnega agitatorja med vojno.	1.00
Karl Marx, biographical memoir (Wilhelm Liebknecht) vezana.	60
King Coal (Upton Sinclair), povest iz štrajka coloradskih premogarjev l. 1913-14. Vez.	1.20
Law of Biogenesis (J. Howard Moore), vezana.	60
Life and Death (Dr. E. Teichmann), vezana.	60
Money Changers (Upton Sinclair), povest iz Wall Streeta, v kateri pisatelj opisuje vzroke finančne krize l. 1907. Zanimiva vse skozi, vezana.	2

Proletarjet

Longevity

Mortality figures for 1928 are not yet available, but those for 1927 indicate that the average length of life in this country has increased from 58.01 years in 1921 to 59.10 years in 1927.

However, it does not seem so remarkable when we discover that it is wholly due to the decreased rate of infants. Babies have been having increasingly better care, and the resultant decrease in their death rate is the sole cause of the increase in average longevity of human beings of all ages since 1921.

The death rate of adults has increased a little in that time. It increased from 1901 to 1910, then it decreased from 1911 to 1920, only to turn about and increase once more from 1921 to 1927. It was hoped that the decrease in deaths from such diseases as tuberculosis, typhoid fever and diphtheria would keep the adult death rate going down; but the increased death rate from cancer, heart disease and some other ailments has more than offset the advantage gained.

It might not be a hard matter to turn the tide in the right way again if enough care were given to it. Cancer is being carefully studied and some results may be expected soon. Heart disease is due to the pace that kills.

Industrial accidents could be reduced in number. General health could be much improved by higher wages in certain areas, guaranteed employment and old age pensions.

Workers Pay Dearly For Private Pensions

The Wall Street Journal, New York financial publication, frankly admits that employers' old-age pension systems are not paid out of profits. "The worker is not getting something for nothing," says the Journal. "He has earned every cent before it was granted."

If nonunion workers did not permit others to do their thinking, they would ask why old age pensions are only operating in unorganized plants. It is significant that the employer who deals with unions is not, as a rule, interested in old age pensions, welfare schemes and employees' stock ownership. He does not pose as a "good" boss.

If the Wall Street Journal's frank statement were generally known by nonunionists this would create a most distressing situation for paternalistic employers, whose trickery will hoodwink the workers as long as they refuse to observe and think.—Max Hayes.

Sport International Supports Disarmament

The executive of the Socialist Sport International, which contains nearly two million members, considered at their recent meeting the struggle for disarmament and decided to invite all their federations to participate in the name of their members in the petition campaign set on foot by the Labor and Socialist International. In this way the Socialist Sport International fulfills one of the greatest tasks which it set before itself at its first congress in Lucerne in 1920.

Labor Could Tell Something About "Lawless Americans"

Labor has something to tell the law enforcement commission which the president has appointed. We hope leaders of our unions will try to get that message before the eminently respectable group—tell them a few things about "disrespect" for the courts.

There has been a great deal of loose talk about "lawless Americans." It is not organized labor's province to speak for the whole lot of us, but we have plenty to say about why we hold certain opinions about certain judges and certain courts.

We are not a lawless group, and we would like to feel that the bench is the protector of our liberties; that we could always expect impartial consideration.

But we have found this not to be true, and especially as respects the court's handling of the injunction weapon. We have found some of the greatest scoundrels this nation has ever seen presiding in so-called halls of justice. Some of these were on federal benches, too. We have also found honest judges who wronged us because they had to observe bad laws and follow precedents set by crooked judges.

Certainly respect for the bench is bound up with the problems of law enforcement. Labor has a legitimate excuse for demanding a hearing. It might help the commission to a better understanding of why we often find men sneering at the word, "justice."

(Illinois Miner)

Strong partisans should not conclude that those who disagree with them are dishonest and vicious. Remember the catholic priest who said to the rabbi: "When will you be broad-minded enough to eat pork?" And the rabbi answered: "At your weddin."

OVER THERE

B Adam Cosidiger

The English election is over. Labor having become the strongest party in Parliament, is now His Majesty's government, and the Tories, who for centuries were the bulwark of monarchy are now His Majesty's opposition, and the Liberals, who also ruled old England for many decades are now at the tail end of the procession with Lloyd George tooting the calliope.

Well, the result did not surprise me in the least. When my friend, Eddy, the Prince of Wales, went on his personally conducted tour of the British mining fields in opposition to Prime Minister Baldwin and then started to talk like a Socialistic soapboxer, I said right here in this column it's all off with Baldy and his Tory crowd and so it is.

Eddy has fallen off more horses than any other crown prince of my acquaintance, but he never fell on his head. That boy knows his onions. He ain't the kind to hitch his chariot to a falling star or overlook the buttered side of his daily bread. Championing the cause of the poor and oppressed coal diggers of the greatest empire the sun ever shone on in two shifts, he even converted Emperor Cook to a supporter of the monarchy. So whatever the Labor Party may do for the good and welfare of England, the abolition of monarchy won't be on that program.

King George felt too poorly on election night to join the crowd in front of the Times building cheering the election returns, but just as soon as the last precinct had been counted, he sent for his old friend Ramsay MacDonald and asked him to pick out his government.

Among the help-mates selected by the new premier are one former moulder, one former engine wiper, one former coal miner, one former textile worker, and one mechanic.

Philip Snowden, who returned to the job of exchequer of the treasury was once a civil service clerk. The foreign secretary, Arthur Henderson, used to be a moulder. J. H. Thomas, lord privy seal and minister of employment, started as a cleaner of railroad engines. Sydney Webb, the new colonial secretary, also started to earn his living as civil service clerk. Minister J. C. Clynes was a municipal employee, and Margaret Bondfield, minister of labor, the first woman member of a British Cabinet, started her career as a clerk in a store.

None of these folks are revolutionaries in the bloody unhealed sense. They are constructive Socialists aiming at the gradual and peaceful transformation of private business for private profit to public business for the good of all. In short, what they are after is industry of the people, by the people, and for the people.

Socialism, or industrial democracy, takes in so much territory and anticipates such tremendous changes that it is almost as hard to explain as Einstein's theory of relativity. They say there are only twelve men in the whole world who save what Einstein is driving at, and I doubt if there are more than that number who know what Karl Marx was trying to get at in the three volumes of *Das Kapital*, the Bible of Socialism. Fortunately for you guys, I am one of those twelve Marxian savants and so, knowing how busy you are listening to your phonographs and tinkering with your tin lassies to say nothing about trying to make both ends meet, I will explain the aim, objects, ethics, and social implications of socialism in these few, but well-chosen words:

Work for all who can work;
To each the fruit of his work;
Help for those who can't work;
And Hell for them that won't work.

In the furtherance of these laudable aims, the Socialists advocate the abolition of unearned incomes as profit, interest, and rent.

But before getting any further, I better define what the Socialists mean by these terms, so here it goes:

Profit—The difference between the cost or value of a thing, and the legend displayed on the price tag thereon.

Interest—The dimes hatched out by dollars.

Rent—Paying George, the landlord, for the labor of the Lord, as recounted in the Book of Genesis, Chapter 1, verse 9, saying, "Let the waters under the heavens be gathered together into one place, and let the dry land appear, and so it was."

In addition, the Socialists, in common with some of the fathers of Christianity, claim that capital is theft—that is, something stolen from labor, a fallacy based on the obvious fact that those who work the most own the least, while those who work the least own the most.

From all this, it can be readily seen that the brothers over there have

quite a job before them, especially as the "safe and sane" people who ruled England all these many years have left a sorry mess behind them. However, labor is used to cleaning up behind their betters. The men and women who are now presiding over the destiny of England are tried and true, level-headed and patient. They can be depended upon to do the right thing for their class, their country, and the world at large.

Moreover, England has had centuries of experience in democracy. Even such a tremendous political upheaval as the late election left the country cool as a cucumber. So whatever great changes the labor regime may have in mind, it is safe to predict that they will be brought about slowly and peacefully. And it is well that this be the case, for sudden and violent changes are never profound, just as profound changes are never sudden or violent.

It's easy enough to ask for the world with a fence around but it's mighty hard to get it. However, our English brothers have built their fences for so long and built them so solidly that they may corral the world too. Anyhow they made the world set up and notice labor as it never did before. That alone is a big step in the right direction.

The victory of English labor may even kindle a desire for a labor party in this country. Of course labor is not without political power in the United States. There are hundreds of thousands of laboring men who fill government positions as policemen, letter carriers, tax assessors, and janitors. But with all that, it surely would be nice to have a few moulders, miners, engine wipers, and grocery clerks in the Cabinet.

We were delighted to learn that our New York Comrades nominated Norman Thomas for mayor of New York City. Amid applause and cheers the delegates and some 300 visitors, inspired by the presence of posters of the British election gave the nominees an ovation seldom seen in municipal elections. Following the nominations a platform was drafted which attracted favorable comment

Young "Says a Mouthful"

In the language of the street, Owen D. Young, chairman of the Board of the General Electric Company, "said a mouthful" at a luncheon given to banker Lamont in Paris. He is anxious for the cooperation of nations to insure the survival of civilization on a capitalistic basis. He declared that "the world's capitalistic system is inadequate in international relations" because it "lacks the spirit of cooperation." Capitalism, he said, manages to get along at home but when it crosses frontiers trouble begins. International enterprises become involved in a struggle. Each wants control and there isn't an umpire to prevent a fight.

A Socialist may make the same observations but he will not get into the headlines. Young can say it and it is cabled across the Atlantic to the New York World. It was costly to say it during the World War as Eugene V. Debs and others learned by experience. We had to say that the fighting was for "democracy" then.

Young says that the fighting comes of capitalism crossing frontiers and coming into conflict with the capitalistic enterprises of other nations.

Mr. Young, of course, is anxious for the continuance of civilization on a capitalistic basis. He has huge stakes in its preservation and we would not expect him to take any other position. As for the fighting, it is a rather crude way of settling differences but he knows that he and his class are not likely to be at the front. That distinction is reserved for those who have no big stakes in capitalistic enterprises that provoke the quarrels. He would like to avoid rows if possible but if they come the workers in his enterprises—other enterprises must serve—the owners? No. The "nation."

Mr. Young was a little indiscreet and yet we are thankful for his frankness. If others like him would be just as frank the masses who pay the price of preserving the "capitalistic basis" would not remain so blind.—(The New Leader.)

Jugoslav Fraternal Show

1928 Increase

F. L. I. S.

Sixteen Jugoslav fraternal organizations gained during 1928 a total of 223 branches, 10,947 members, and \$963,673 in assets, according to a survey completed by Mr. I. Mladinc, head of the F. L. I. S. Jugoslav Bureau. Of the new branches 149 are junior branches, but only a little more than one-third of the new members are juniors. The totals for the sixteen organizations at the end of 1928 were: Branches, 4,036; members, 255,197; and assets, \$14,054,120. There are about 600,000 Jugoslavs, including both the first and second generations, in the United States.

From all this, it can be readily seen that the brothers over there have

SEARCHLIGHT

By Donald J. Lotrich

Now that we have a statute on the books to help the farmers, agriculture and the farming question will be more prominent in each succeeding election issues. After all, it's a difficult problem. One that stirred up more indignation than any of the leaders had anticipated. They will manage to patch it up some way so that the big farmers will get still bigger and the little ones smaller, while those dishing out the receipts will be able to make the collections. We doubt that the farmer will be any better off with the new system. It's just another toss of the coin heads I win—tails you lose.

Sava's picnic encountered good weather last Sunday. A fine attendance was on hand, who enjoyed themselves in the spacious grove of Sterzin's at Willow Springs, Ill.—The Pioneer ball players participated in a ball game won by the regular team. Mr. Jos. Znidarsich with his aeroplane flew over the Grove several times and demonstrated the performance to which his plane is capable.

It is possible to secure subscribers for Proletarjet. Of course everyone cannot succeed in getting an equal large number but every one can get a few new subscribers. Our business manager travelled to a nearby town for two days and came back with 25 subscriptions. The trouble is that no attempt is made by our readers. Business conditions are improving. More of our friends are working steadily. More of them will be able to subscribe. If you think of it ask your neighbor if he receives Proletarjet. Come, let's awaken more interest in our paper and our cause.

A group of Jugoslavs about Chicago assembled with the purpose of uniting all the Slovences, Croats, Serbs and Bulgars. Only the invited guests were permitted to attend. They have outlined a big program, and our fear is that it's going to be another of those experiments which will net very little. We can tell you of the last attempt. We don't have to go very far back when the feeling was perhaps as great as it will ever be to establish a republic of Jugoslavs with the campaign that was launched and the willingness of heart and hand, some strides were made in that direction, but the main issue fell by the wayside. It will be a long time before another atmosphere of that kind can be created.

A GREAT VICTORY

By peaceful processes, by the ballot backed by the economic organization of the workers, a government of the workers has come to power in the land that was the cradle of the industrial revolution, the land where once women drew cars in coal mines and children went to work at 4 years of age, the land where still hunger and exploitation must be conquered. Yet this present achievement is a magnificent beginning. The victory of the Labor Party is no alien victory. It is a victory of our comrades. The success they have already won gives us courage and inspiration to go on with the task of organizing and educating for similar victory in our own country. The problems and difficulties they now face are our problems and our difficulties. The peace and safety of our own children, the happiness of the world depends upon the land that was the cradle of the industrial revolution, the land where once women drew cars in coal mines and children went to work at 4 years of age, the land where still hunger and exploitation must be conquered. Yet this present achievement is a magnificent beginning. The victory of the Labor Party is no alien victory. It is a victory of our comrades. The success they have already won gives us courage and inspiration to go on with the task of organizing and educating for similar victory in our own country.

It took the imagination, the courage and daring of Keir Hardie and his comrades to arouse the unorganized workers of Britain and to prove that boys and girls were born to vote not Liberal and Conservative but for themselves and their class.

What the Labor Party has done in Great Britain for the working class makes an appeal to workers in America so strong that even a disbeliever in class solidarity like Matthew Woll cannot ignore it and has to send congratulations. He will have a harder job when he thinks to prove that principles and methods worth congratulating in England have no place in America. Indeed all congratulations, however, well intended, from our liberal and labor friends who persist in voting Republican and Democratic at home ring hollow and empty.

Lambasts the Papers

Double congratulations to Mr. and Mrs. Lindbergh!

First upon their marriage; second upon their having so cleverly eluded the hordes of reporters who had dogged their footsteps ever since the announcement of their engagement.

Our metropolitan press, with its boast that nothing can be concealed from it, is left looking supremely silly. But it is more than that. It is again revealed as being, in its infringement of the right of privacy, supremely unmannerly. The reporters we hold least to blame, though even they ought to be ashamed of their part in the abasement of their profession. What we cannot understand is how people of as ordinarily decent conduct as Ralph Pulitzer, Mr. and Mrs. Ogden Reid, and Adolph Ochs lend themselves to this sort of thing. The excuses that they give—that Lindbergh is a national figure, that therefore the public is entitled to news of him, and that if their newspapers do not print the news others will—are quite familiar to us. They do not hold water. While the better papers are less objectionable than The New York Daily News and The New York Evening Graphic—which latter printed a picture of the cabin on the yacht in which it boldly asserted the Lindberghs were honeymooning—it is only a matter of degree.

The press of no other country sinks to such depths of unblushing vulgarity and exploitation.—The Nation.

Keepers of the Sacred Charter

By James Oneal

There is no country in the world where its politicians and editors talk more about the sacredness of observing its fundamental laws than the United States. No where else will one find these same gentlemen more often tolerating violations of those laws. We have worship of the state and of its founders as saints, with politicians and editors as priests expounding the holy state faith.

One who studies these gentlemen must be convinced that most of them are professional fakers. If the constitution is the sacred thing they insist it is, why has congress for 10 years ignored one of its clearest mandates? That document provides for a new apportionment of representatives in congress every 10 years. The apportionment has been made in every decade since the meeting of the first congress but since 1911 there has been no such apportionment. For nearly 10 years a plain mandate of the constitution has been violated by congress.

Has there been any nationwide scandal because of this violation? Not at all. There has been some criticism but that is all. Now that we approach the 20th year since there has been an apportionment congress has finally decided to act but meantime nearly 10 years has passed during which one important clause of the constitution has been violated by politicians in our cause.

But even this decision has not been reached without some interesting sparring as to how the apportionment is to be made. In all previous apportionments the population

in the south three-fifths of the slaves were included in apportioning the number of representatives. Recently it was proposed for the first time that noncitizens should not be counted at all. That is, three-fifths of slaves who could not vote were once counted but was now proposed that nonslaves who have not yet become citizens should not be counted.

The loudest voices raised in favor of this proposal came from the south which once counted three-fifths of the slaves in estimating representation from that region. Now it is this region which today includes free Negroes in the apportionment and which also largely excludes the Negro from voting! The constitution assumes a grotesque character when we remember these facts.

The proposed exclusion of aliens in the enumeration was aimed at the northern industrial areas where large numbers have not yet acquired citizenship. If adopted it meant that these northern sections should not have the representation they would have if the enumeration was made as it has always been made in former censuses. The south would be strengthened at the expense of the north.

This proposal was met by another one from the north. It proposed to reduce representation in those states where the Negro is not permitted to vote, that is, to enforce the 14th amendment. This amendment provided for reduction in representation in proportion as the Negro is excluded from the exercise of the suffrage. With this answer to the proposal to exclude aliens from the enumeration it has finally been agreed to take the census in the usual way.

And this is merely one phase of the farce of constitution worship in this country. It is violated, shot full of holes, glorified as a sacred charter, and at the same time used as a doormat by those who claim to have it in their keeping. It is no exaggeration to say that they are dishonest. The glorification is intended to drug the masses. The violations serve the upper groups in regions where they rule. It is a two-faced game, a part of the politics of two parties that should be carted to the cemetery.